

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

Diplomová práce

2020

Klára Galová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra mediálních studií

**Mediální reprezentace aktérů konfliktu o komplex
Transgas**

Diplomová práce

Autor práce: Klára Galová

Studijní program: Mediální studia

Vedoucí práce: PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Rok obhajoby: 2020

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 6. 1. 2020

Klára Galová

Bibliografický záznam

GALOVÁ, Klára. *Mediální reprezentace aktérů konfliktu o komplex Transgas*. Praha, 2020. 78 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky. Katedra mediálních studií. Vedoucí diplomové práce PhDr. Lenka Vochocová, Ph.D.

Rozsah práce: 141 225 znaků

Anotace

Diplomová práce s názvem *Mediální reprezentace aktérů konfliktu o komplex Transgas* se zabývá zobrazením kauzy týkající se možného zbourání brutalistního komplexu Transgas v Praze na stránkách nejčtenějších českých tištěných deníků v letech 2015–2019. Případ v české společnosti vyvolal debatu o památkové ochraně budov vzniklých v minulém režimu. Do kauzy se zapojilo množství různých subjektů z řad veřejnosti, úřadů nebo komerčního sektoru, a proto se výzkum zaměřuje na jejich identity. Cílem práce je zodpovědět otázku, jak média v dané době konstruovala obraz aktérů konfliktu o komplex Transgas. Výzkum vychází z metody analýzy diskurzu, která byla aplikována 109 článků otištěných v letech 2015–2019 v denících Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny a Lidové noviny. Výsledkem procesu je identifikování několika hlavních kategorií subjektů a následná analýza jejich mediální reprezentace.

Annotation

The diploma thesis titled *Media representations of actors involved in the Transgas conflict* is focused on the image of the possible demolition of the brutalist Transgas buildings in Prague in the most read Czech printed daily newspapers between years 2015 and 2019. This case raised a debate on landmark protection of buildings made during the previous communist regime. Many different subjects got involved in the case – from the general public to authorities and actors from commercial sphere. The presented research is therefore focused on construction of their identities. The aim of this study is to answer this question: „How did media constructed the image of actors of the Transgas conflict?“. Research is based on discourse analysis method, which was applied to 109 articles published between 2015 and 2019 on the pages of Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny and Lidové noviny. The main result of this method is to identify main categories of subjects and to analyse their media representations.

Klíčová slova

Transgas, brutalismus, architektura, památková ochrana, mediální reprezentace, analýza diskurzu, konflikt, právo na město

Keywords

Transgas, brutalism, architecture, landmark protection, media representations, discourse analysis, conflict, right to the city

Title/název práce

Media representations of actors involved in the Transgas conflict

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí práce PhDr. Lence Vochocové, Ph.D. za vstřícnost, ochotu a cennou zpětnou vazbu a Elišce za společné hodiny strávené v Knihovně Jana Palacha, která nám poskytla ideální podmínky pro psaní.

Děkuji také Honzovi za velkou dávku trpělivosti a za to, že mi byl během tvorby práce tolik potřebným zdrojem klidu i motivace. Za zázemí a podporu během studia i kdykoliv jindy vděčím své nejbližší rodině, jejíž role je nezastupitelná.

Vzpomínka a speciální poděkování potom patří mému tatínkovi. Za všechno, co mi stihl říct, předat a čím mě zformoval.

Obsah

Úvod.....	2
1 Teoretická část.....	5
1.1 Právo na město	5
1.2 Symbolický význam prostoru	7
1.3 Veřejnost a město	8
1.4 Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru	9
1.5 Média a architektura	10
1.6 Městská hnutí	14
2 Kontextuální část.....	18
3 Metodologická část.....	20
3.1 Výzkumné téma.....	20
3.2 Cíl práce a výzkumná otázka.....	20
3.3 Výběr vzorku.....	20
3.4 Výzkumná metoda.....	21
3.5 Limity práce	24
4 Analytická část	26
4.1 Občanská sdružení.....	26
4.2 Odborná veřejnost	29
4.3 Developeri	32
4.4 Architekti.....	36
4.4.1 Václav Aulický.....	36
4.4.2 Jakub Cigler.....	39
4.5 Vláda	41
4.6 Zástupci památkové péče.....	44
4.7 Zástupci Prahy	46
4.8 Umělci	47
4.9 Široká veřejnost.....	49
4.10 Transgas jako samostatný subjekt	51
5 Diskuzní část	53
Závěr.....	56
Summary	60
Použitá literatura.....	61
Seznam zdrojů z korpusu.....	67

Úvod

Komplex Transgas, jemuž se věnuje předkládaná diplomová práce, byl jednou ze staveb, které vznikly v období normalizace a často jsou veřejností považovány za ošklivé. Kritici poukazují například na provokativní rozměry a to, že budovy překračují dobová měřítka a standardy a působí těžkopádně. Česká společnost od pádu komunismu hledá způsob, jak se s brutalistní architekturou vypořádat. Na první pohled se nabízí možnost se pozůstatků minulého režimu zbavit, přestavět je nebo je přejmenovat, což usnadňuje často nulová památková ochrana, tedy problém, se kterým se potýkal i Transgas. Z tohoto důvodu může docházet k situaci, kdy jsou bez adekvátní náhrady odstraňovány nebo nenávratně přestavovány architektonicky cenné stavby, sochy, umělecké instalace a objekty. Často se tak děje poté, co je budova označena za nefunkční nebo ošklivou (Horák, 2018, s. 13–14).

Transgas byl vystavěn v letech 1972–1978 na začátku rušné Vinohradské třídy v Praze. Za návrhem stavby, která v sobě spojuje styly hi-tech a brutalismus a která je obklopené architektonicky řešeným veřejným prostorem, stáli Václav Aulický, Jiří Eisenreich, Ivo Loos a Jindřich Malátek (Vorlík a Brůhová, 2019, s. 205).

Komplex sestával z podlouhlé prosklené budovy, dvou objektů s ocelovým opláštěním (bývalé sídlo Federálního ministerstva paliv a energetiky) a budovy dispečinku tranzitního plynovodu, která byla obložena dlažebními kostkami (Horák, 2018, s. 240). Celý areál sjednocovala prosklená přízemní část ve dvou úrovních propojených schodištěm se zábradlím z plynovodních trubek, což mělo ilustrovat hlavní funkci komplexu. Prostor pod budovami byl koncipován jako „živá pěší křižovatka“ (Beran, nedatováno).

Právě na řešení okolního veřejného prostoru kladli tvůrci velký důraz. Původně chtěli architekti vytvořit spojující článek mezi vinohradskými bloky a okrajem Nového Města. Areál měl být součástí veřejného prostoru mezi Václavským náměstím, budovou Federálního shromáždění a Národním muzeem. Plány na vybudování pěší zóny a živoucího veřejného prostoru však narušila změna trasy Severojižní magistrály (Vorlík a Brůhová, 2019, s. 206).

Pohled na Transgas a podobně výrazné budovy se v poslední době mění a veřejnost začíná oceňovat jejich originalitu. Postupně se dostávají do centra pozornosti, a to i přesto, že nereprezentují jen odvážnou architekturu, ale odráží i minulost, na kterou by část společnosti ráda zapomněla. Stávají se tak součástí kolektivní paměti (ibid. s. 14).

Jedním ze symbolů otázky, jak nakládat s původně komunistickými stavbami, které

ve své době měly reprezentovat tehdejší vládu a společnost, je hotel Praha, jehož demolice začala v roce 2014. Tehdejší události vyvolaly debatu o ochraně budov tohoto typu a odborná i laická veřejnost si začaly uvědomovat, že jde o situaci překračující hranice architektury (ibid. s. 13).

Hotel Praha však není zdaleka jedinou budovou, o jejímž osudu se začalo v posledních letech debatovat. Na stránkách médií objevuje také hotel Thermal v Karlových Varech, který navrhli Věra a Vladimír Machoninovi a nyní spadá pod ministerstvo financí. Budova by měla podle plánů ministerstva projít rekonstrukcí za 580 milionů korun. K jejímu citlivému provedení v duchu původní architektury veřejně vyzývají v rámci iniciativy Respekt Madam vnuci autorů Jan a Marie Kordovští. Právě Marie Kordovská se problematice památkové ochrany Thermalu a dalších staveb z druhé poloviny 20. století věnovala ve své diplomové práci (Kordovská, 2016). Budova se podle ní dusí pod neautorizovanými rekonstrukcemi 90. let a současná situace je nejistá. Sama architektka Machoninová, která už vzhledem k pokročilému věku veřejně nevystupuje, je nespokojená se způsobem, jak se s jejími autorskými právy při rekonstrukci hotelu nakládá (ibid.).

Mezi další architektonicky hodnotné stavby, kterým se nepodařilo získat památkovou ochranu, patří například telefonní ústředna v pražských Dejvicích, Libeňský most, obchodní dům Ještěd v Liberci nebo železniční stanice v Havířově.

Na brutalistní památky v ohrožení upozorňuje mezinárodní platforma #SOSBrutalism, v havarijním stavu je podle ní také budova české ambasády v Berlíně, rovněž od zmíněných manželů Machoninových. Od roku 1978 neprošla zásadní rekonstrukcí a její osud včetně možné demolice se v minulosti řešil mnohokrát. Podle prohlášení ze září 2019 má ale české ministerstvo zahraničí v plánu budovu rekonstruovat (Jansová, 2019).

Slovo brutalismus, tedy označení stylu, v němž je vybudován i Transgas, podle historika architektury Michaela Abrahamsona (2011) ztratilo svůj původní význam. V současnosti si pod tímto pojmem často představujeme velké budovy, v některých případech betonové, které vznikly v období mezi koncem druhé světové války a koncem 70. let.

Počátky zmíněného architektonického stylu souvisejí s generační obměnou v evropské architektuře po druhé světové válce. Mladší generace tvůrců se snažila obnovit srozumitelnost v architektuře, lidskou blízkost a identitu skrze každodennost a projevy skutečného života. K porozumění a prohloubení vztahu k užívanému prostředí a architektuře měla vést cesta skrze pravdivost, opravdovost a syrovost tvarů (Vorlík a Brůhová, 2019).

Dnes je přesný původ pojmu brutalismus nejasný (van Uffelen, 2019, s. 10). Původní autorství výrazu se však podle Petra Vorlíka a Klára Brůhové připisuje švédskému architektu Hansi Asplundovi. Údajně ho použil v roce 1949 v reakci na budovu označovanou jako Villa Göth v Uppsale. Výraz později začali používat mladí architekti včetně Alison a Petera Smithsonových, kteří takto označili jeden ze svých prvních projektů, školu v britském Hunstantonu postavenou v roce 1954 (Mould, 2016, s. 3). Podle jiného výkladu vychází termín brutalismus z francouzského označení pro syrový beton (béton brut) (Vorlík a Brůhová, 2019, s. 9).

Jedním z nejvýraznějších raných zastánců brutalismu byl historik a kritik Reyner Banham. Nový styl podle něj charakterizovaly tři body – formální čitelnost plánu, čisté odhalení struktury a ocenění kvalit materiálů v původním stavu (Banham, 1966).

Brutalismus, který vychází z architektonické etiky založené na síle obrazu, čistotě a transparentnosti, je podle některých hlasů více než jen architektonický styl. Smithsonovi a další představitelé brutalismu vnímali i jeho etický přesah a fakt, že do údržby obrazu stavby byli zapojeni i lidé. Struktura budov byla limitována na pouhé zajištění jejich provozu, zbytek závisel na jejich obyvatelích (Mould, 2016, s. 4). Brutalismus může být vnímán jako styl založený na negaci krásy, ale zároveň povzbuzuje otevřený dialog mezi budovou a jejími obyvateli. Může mít také politický přesah a ze současné pozice ho lze ho vnímat jako kritiku neoliberalních městských forem (ibid. s. 16).

Ačkoliv se jádro brutalismu původně soustředilo v západní Evropě, podobný styl se rozvinul také v USA, Austrálii, Japonsku nebo Indii. Jak už bylo naznačeno výše, styl se se zpožděním rozvíjel i v socialistickém Československu, a to bez kontaktu se zahraničními osobnostmi, zato propojený s jinými vlivy. Ačkoliv se brutalismus na našem území neprojevil ve své krystalicky čisté podobě, v posledních letech jde o jedno z atraktivních a provokativních témat, a to jak pro odbornou, tak laickou veřejnost (Vorlík a Brůhová, 2019). Předkládaná diplomová práce si dává za cíl alespoň částečně zreflektovat debatu o brutalistní architektuře v Česku, a to na základě analýzy mediálních výstupů týkajících se kauzy Transgas.

1 Teoretická část

Teoretická část si dává za cíl osvětlit základní pojmy nutné pro ukotvení analýzy mediálních sdělení předkládané v této diplomové práci. Kapitola osvětlí koncept práva na město, vztah veřejnosti a města a přiblíží, jakého symbolického významu může prostor nabývat. Dále se bude věnovat možnému střetu veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru, vztahu médií a architektury a vlivu městských hnutí na podobu města.

1.1 Právo na město

V pohledu na město či prostor se různí autoři od 60. let 20. století inspirovali německým filozofem Karlem Marxem, a to zejména jeho díly *Kapitál* či *Grundrisse*. Marxistická větev urbánní teorie a teorie prostoru vznikala nezávisle na sobě ve dvou prostředích, a to ve Francii skrze díla Henriho Lefebvrea a Manuela Castellse a ve Spojených státech díky práci Davida Harveyho. Urbánní teorie hledala nové pojetí města kvůli historickým událostem a proměnám měst, které souvisely s masovými stávkami dělníků, silným studentským hnutím a protesty na konci 60. let (Ferenčuhová, 2013).

Práce zmíněných autorů přispěly v 70. a 80. letech k formulaci tří okruhů otázek, které posunuly studium měst dopředu. Podle socioložky Slavomíry Ferenčuhové (2013, s.133) zaprvé rozvinuly kritiku teorie města a začaly sociologii města zasazovat do širšího historického, kulturního, politického a ideologického¹ kontextu, zadruhé nabídly nové pojetí města a vysvětlení vztahu mezi kapitalistickou ekonomikou a prostorem a zatřetí upřely pozornost směrem k sociálním hnutím. S posledním bodem souvisí vnímání města jako místa, kde je možná sociální změna, a otázka sociální spravedlnosti a práva na město.

Autorství konceptu práva na město je připisováno Lefebvreovi (1996, s. 158), který

¹ Konceptu ideologie se ve svém díle věnoval už zmíněný Karl Marx společně s Friedrichem Engelsem, kteří ho propojili s učením o třídách zájmech a s koncepcí falešného vědomí, což je podle nich snaha prezentovat určitý dílčí zájem jako zájem celé společnosti, a to skrze manipulaci se symboly. Dominantní společenská skupina chce svoje postavení upevnit tím, že se snaží ovládnout myšlení členů společnosti. Každá ideologie ospravedlňuje či zpochybňuje rozdělení moci uvnitř společnosti a stanovuje systém hodnot a norem, kterými by se měla společnost řídit (Keller, 1996, s. 415). Koncept ideologie lze rovněž vnímat jako určitý systém přesvědčení a představ, který dává sociální skutečnosti smysl, aniž by přitom docházelo k problematizaci stávajících mocenských poměrů. Podle některých autorů lze pojmem označovat téměř jakékoliv politickou doktrínu nebo jakýkoliv ucelený systém výpovědí (Jandourek, 2001, s. 105).

právo na město vnímá jako právo na městský život. Město je podle něj především místem setkávání, kde má užitná hodnota převažovat nad směnnou. Možnost měnit život jednotlivce úzce souvisí se změnami v prostoru kolem něj. Transformace sociálních vztahů znamená transformaci socioprostorových vztahů a vznik nového osvobozeného prostoru (Gottdiener, 1993, s. 33).

Nejde tak jednoduše pouze o právo vlastníků majetku, ale právo všech, kteří ve městě žijí (Dikeç, 2001, s. 1789). Právo na město neodstraňuje konfrontace a boj, právě naopak (Lefebvre, 1996, s. 195).

Právo na město lze chápat jednak jako právo na participaci, jednak na přivlastnění. První zmíněné by mělo umožňovat obyvatelům hrát ústřední a přímou roli v rozhodování o produkci prostoru. Druhé zmíněné lze chápat jako právo mít nejen fyzicky přístup k městskému prostoru a užívat ho, ale také tvořit ho tak, aby odpovídal každodenním potřebám obyvatel. Právo na přivlastnění stojí v opozici ke koncepci městského prostoru coby soukromého majetku nebo zboží v kapitalistickém procesu produkce (Purcell, 2002, s. 102–103).

Koncept práva na město kromě dalších autorů významně rozpracoval David Harvey (2008, s. 23). Vychází z předpokladu, že žijeme ve světě, kde právo na soukromé vlastnictví a zisk má navrch nad ostatními právy. Právo na město Harvey vnímá jako další typ lidského práva. Otázka, jaké město chceme, podle něj nemůže být oddělena od toho, jaké požadujeme sociální vazby, jaký máme vztah k přírodě, jaká je podoba našeho životního stylu a technologií a jaké zastáváme estetické hodnoty.

Právo na město Harvey (ibid.) definuje jako něco víc, než je individuální svoboda přístupu k městským zdrojům. Jde podle něj o právo změnit sebe skrze změnu města, je to navíc spíše kolektivní než individuální právo, protože tato změna přímo závisí na výkonu kolektivní moci s cílem ovlivnit proces urbanizace. Svobodu tvořit a upravovat města Harvey vnímá jako jedno z nejvzácnějších, ale nejopomíjenějších lidských práv.

Současná města, která vznikla geografickou a sociální koncentrací kapitálu, lze vnímat jako rozdělená a ke konfliktům náchylná území, kde zdroje kontroluje malá hrstka lidí. Ideály urbánní identity, občanství a sounáležitosti je v době neoliberalismu stále složitější udržet (ibid. s. 32). V těchto podmínkách je právo na město směřováno do rukou soukromých zájmů (ibid. s. 38).

Ve městech ale můžou vznikat sociální hnutí², která se snaží překonat izolaci a tvořit město jinak, než jak si přejí developeri, za kterými stojí korporátní kapitál a kterým je stále více nakloněn státní aparát (ibid. s. 33). Městská hnutí po celém světě však nejsou dostatečně provázaná, aby mohla žádat větší demokratickou kontrolu nad produkcí a užíváním kapitálu, například formou zdanění (ibid. s. 37).

To, jak Lefebvre a Harvey vnímají prostor, rezonuje s dalšími tématy týkajícími se výzkumu měst. Tím jsou napětí a konflikt, které v prostoru a skrze něj vznikají, a politický systém. Zmínění autoři se rovněž věnovali otázkám lokální správy a politického rozhodování o prostoru a jeho regulaci (Ferenčuhová, 2013, s. 137).

1.2 Symbolický význam prostoru

Postsocialistická města, mezi něž patří i Praha, prošla v minulosti změnami, které měly dopad nejen na jejich fyzickou podobu a užívání, ale také na symbolický význam prostoru (Ferenčuhová, 2013, s. 212). Allan Cochrane (2006) to ilustruje na příkladu Berlína. Současné úpravy jsou podle něj jsou pokusem reinterpretovat historii města – připomínat si, zapomínat, přetvářet minulost a tvořit budoucnost.

Největší výzvou pro současný Berlín je vypořádat se s pozůstatky éry nacismu a komunismu. Jednou ze strategií je odstranění nejvýraznějších symbolů těchto režimů nebo nalezení nových způsobů, jak je využívat, například coby sídla vládních institucí (Cochrane, 2006, s. 13).

Krátce po spojení Západního a Východního Berlína bylo podniknuto mnoho kroků za účelem odstranění symbolů bývalého režimu, mezi nimi například demolice série památníků Německé demokratické republiky a přejmenování ulic. Po roce 1989 vzbudily kontroverzi plány na demolici Paláce republiky, který byl podle některých symbolem, který vystihoval nedostatek kreativity předchozího režimu, zatímco podle jiných šlo o modernistickou budovu populární mezi obyvateli bývalého Východního Berlína (ibid. s. 19). Cochrane (2006, s. 21) upozorňuje, že je důležité si uvědomit, že paměť v tomto smyslu vypovídá stejně nebo dokonce více o současnosti než o minulosti.

Kromě oficiálních rozhodnutí se symbolická rovina postsocialistických měst také proměnila působením nových aktérů, jako jsou například obchodníci a investoři, kteří svými zásahy proměňují podobu a význam veřejného prostoru (Ferenčuhová, 2013, s. 212).

² Příkladem úspěšného tlaku sociálních hnutí může být fakt, že v Brazílii bylo v roce 2001 ústavou uznáno kolektivní právo na město (Harvey, 2008, s. 39).

1.3 Veřejnost a město

Po roce 1989 začalo ve velkých městech bývalého východního bloku docházet k projevům urbánní revoluce. Města začala být vnímána jako prostor občanské demokratické společnosti, místa emancipace a příslibu lepších životních podmínek a růstu (Bittner, 2013, s. 39).

Také v Praze přineslo období po roce 1989 naděje a nadšení, že dojde k obnovení demokratické samosprávy města na základě svobodně volené politické reprezentace. Vedení města však zůstalo podle politologa Martina Horáka (2014, s. 8) do jisté míry neprůhledné. Nové vedení Prahy čelilo úkolu dohlédnout na rozvoj relativně zachovalého historického centra a podílet se na jeho ochraně. Tržní reformy a privatizace na začátku 90. let však začaly vytvářet tlak na komerční rozvoj oblasti a nedocházelo k dostatečné regulaci oddělující veřejnou a soukromou činnost. (ibid. s. 182).

Záměry developerů se snažili zvrátit aktivisté z řad architektů, historiků a odborníků na památkovou péči (např. obnovený Klub Za starou Prahu, původně založený v roce 1900, nebo Pražské grémium). Aktivita těchto skupin přilákala značný zájem médií (ibid. s. 200). Strategii aktivistů bylo mimo jiné odhalování uniklých informací o stavebních návrzích a kritika kontroverzních projektů (ibid. s. 211).

Komeracionalizaci a zhušťování výstavby v centru města vnímá jako zásadní trendy městského rozvoje v centru Prahy v první polovině 90. let sociální geograf Luděk Sýkora (1999, s. 88). Zmíněné fenomény byly doprovázeny gentrifikací příslušných čtvrtí, za kterou stály zahraničními subjekty. Budování nových kanceláří a obchodů a rekonstrukci luxusního bydlení vnímá Sýkora jako viditelně světlou stránku městských úprav po roce 1989. Zmiňuje však i jejich negativní dopady, mezi které řadí zvýšení intenzity automobilové dopravy a následné zpomalení provozu v některých částech města. Rychlý pokles výstavby nového bydlení také zhoršil bytovou situaci, a to zejména pro mladé rodiny.

Současný pohled veřejnosti na výstavbu v Praze můžou částečně ilustrovat dostupné průzkumy veřejného mínění. Na otázku, zda by se mělo v Praze více stavět, odpovědělo v roce 2018 kladně téměř 60 procent obyvatel hlavního města (Sdružení pro architekturu a rozvoj, 2018a). Další průzkum ze stejného roku ukázal, že podle 76 procent obyvatel Prahy je správné, aby město nebo stát investovaly prostředky do nové moderní veřejné budovy s unikátní architekturou (Sdružení pro architekturu a rozvoj 2018b).

Jak uvádí Petra Havelská (2013, s. 59), právě zapojení veřejnosti do procesu tvorby města a nabídka možnosti přijmout novou podobu prostředí je obecným předpokladem pro

úspěšnou urbanistickou transformaci. Cyklus rozvoje založený na průzkumu, mapování, analýze a realizaci totiž úzce souvisí s psychologií.

Jako příklad úspěšné transformace města uvádí Havelská (ibid.) High Line v New Yorku. Šlo o opuštěnou nadzemní dráhu, na niž v roce 1999 upozornil aktivismus Joshuy Davida a Roberta Hammonda, kteří se postavili proti její demolici. Zasloužili se o změnu vnímání objektu veřejností a představili možnost vytvořit z High Line jedinečný veřejný prostor. Založení spolku a následnou realizaci první části projektu dělilo deset let. Podle Havelské jde o důkaz, že dynamika projektu záleží nejen na architektonické vizi, ale také na procesu uvědomění a angažovanosti veřejnosti a komunikaci směrem k ní.

Zásadní pro pochopení rozvoje měst je pochopení lidí, kteří ho obývají. Je proto důležité pokládat otázky, kdo nejvíce prosazuje své zájmy, a tak město formuje. Častým problémem, který vzniká při složitém procesu tvorby architektury, je, že tvůrci zapomínají na nejpodstatnější a nejdynamičtější složku návrhu, kterou jsou právě lidé (ibid. s. 66).

1.4 Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru

Stejně jako právo se dělí na veřejné a soukromé, podobně lze rozdělit i zájmy. Zatímco veřejné a soukromé právo se vylučuje, zájem může být veřejný i soukromý zároveň, nestojí tedy nutně proti sobě a jejich překrývání je relativně přirozené (Kalný, 2018, s. 59–60).

Ačkoliv není soukromý zájem odborným právním termínem, lze jej vykládat jako to, co si přeje jednotlivec nebo malá skupina subjektů. Obsah veřejného zájmu není konzistentní a je odrazem zájmu, který zastává dostatečně velká skupina subjektů a tím mu propůjčí hodnotu „veřejnosti.“ Stojí tedy nad zájmem soukromým, a proto je mu přisuzována větší právní cennost (ibid. s. 60).

Přesto, že je běžné, že soukromý a veřejný zájem nestojí nutně proti sobě, může v některých případech docházet k jejich konfliktům, a to například na půdě veřejného prostoru. Tento jindy široký termín lze v tomto případě chápat jako veřejné prostranství. S tímto interdisciplinárním pojmem pracují mimo jiné architekti, kteří navrhují podobu prostoru, nebo sociologové, jejichž primárním zájmem je společenská hodnota spojená s interakcí lidí v daném prostoru (ibid. s. 60–61).

Že je téma střetu veřejného a soukromého zájmu v českém prostředí aktuální, dokazuje například plánovaný projekt výstavby obchodního centra v Plzni, jehož počátky se datují do roku 2008. K vyjednávání hranic soukromého a veřejného zájmu v tomto případě

došlo skrze referendum, ale také soudní řízení. Konflikt vznikl kvůli plánované výstavbě na exponovaném veřejném prostranství, které bylo podle výsledků referenda pro obyvatele Plzně důležité, a proto se k jeho využití chtěli vyjadřovat. Investor byl na druhé straně motivován zájmem o komerční úspěch, ten by ale v ideálním případě měl sladit se zájmy a potřebami obyvatel a také jejich představami o centru města. Na výslednou podobu veřejného prostoru ve městě tak má vliv konflikt soukromých a veřejných zájmů (ibid. s. 62-69).

Podobným případem se v českém kontextu zabýval i Michal Novotný (2018), který analyzoval dění kolem prostoru v Pražské památkové rezervaci, od roku 2018 označovaného jako náměstí Miloše Formana. Pražský Institut plánování a rozvoje v roce 2017 v tehdy připravovaném Metropolitním plánu navrhl změnu, která by umožnila zastavět veřejně přístupný prostor lemovaný mj. hotelem Intercontinental z přelomu 60. a 70. let a kubistickými a secesními budovami. Podle médií pozemek nepřímo patřil velké obchodní korporaci se skutečným zájmem náměstí zastavět. Na tento záměr negativně reagovala jak odborná, tak laická veřejnost (ibid. s. 71).

Případ Formanova náměstí je možné vnímat jako boj za zachování veřejně přístupného prostoru proti zájmům soukromého investora. Novotný (ibid. s. 78) ale upozorňuje, že toto pojetí je značně zjednodušující. Nejde totiž o obvyklý spor mezi veřejným zájmem občanů a zájmem vlastníka na využití majetku pro vlastní zisk. Vlastník pozemku se totiž sporu v podstatě ani neúčastnil a jiný aktér, instituce v roli městského plánovače, viděl možné zlepšení kvality života ve městě v urbanistickém zahuštění, a nikoliv v zachování volného prostoru.

Legitimního výsledku lze podle Novotného (ibid. s. 78–79) dosáhnout pouze skrze férovou, transparentní a přesvědčivou debatou mezi jednotlivými aktéry. Nutným předpokladem je jednak skutečný zájem občanů na využívání prostoru veřejností, jednak respektování tohoto zájmu politiky.

1.5 Média a architektura

Na předchozích řádcích byl nastíněn vztah mezi architekturou a veřejností, který vzniká pomocí bezprostředního kontaktu. Architekturu totiž lze vnímat jako veřejné umění – navzdory tomu, že uspokojuje především soukromé potřeby, zasahuje do veřejného prostředí. Prakticky tedy neexistuje stavba, která by z něj byla vyloučena (Juračková, 2013, s. 221).

S architekturou přichází denně do styku každý, kdo nežije v izolaci. Většinu informací o ní získávají lidé přímo (ibid. s. 222). Architektura po většinu své existence nepotřebuje mediátora, a naopak coby kulturní výtvar sama funguje jako médium, které předává informace o sociálním, politickém, ekonomickém a environmentálním kontextu svého vzniku. Podílí se rovněž na tvoření sociálního diktátu a hierarchií (ibid. s. 216).

Otázkou ale zůstává, kolik informací z přímého, fyzického kontaktu s architekturou člověk zachytí a zpracuje. Předpokladem pro porozumění architektuře je přesvědčení o její potřebnosti mezi laickou veřejností, což úzce souvisí se vzděláním. Právě tady mezi veřejnost a architekturu můžou vstupovat média (ibid. s. 222–223).

Média v této roli plní různé funkce – seznamují veřejnost s aktuálními otázkami a problémy, které se týkají například urbanismu a veřejných investic, ale také představují pozitivní či negativní příklady staveb (ibid. s. 227). Není však jednoznačné, koho zastupují. Můžou se pasovat do role umělecké kritiky a reprezentovat veřejnost, nebo naopak distribuovat a propagovat konkrétní dílo (ibid. s. 218).

Média zprostředkovávají kontakt mezi producentem a konzumentem architektury, podobně jako galerie v případě umění (Colomina, 2002, s. 214). Jako ideální médium pro zachycení architektury je potom často označována televize, a to kvůli vizuálním informacím, které je schopna předávat (Rattenbury, 2002, s. 139).

Prvním architektem, který plně pochopil povahu médií, byl představitel modernismu Le Corbusier. Tisk vnímal nejen jako nástroj pro kulturní difúzi něčeho již existujícího, ale také jako nový kontext produkce, který existuje paralelně se staveništi, na nichž vzniká architektura ve fyzické podobě (Colomina, 2002, s. 213).

Pro současnou společnost je obecně typická vysoká míra medializace, díky čemuž není vnímání světa omezeno dosahem bezprostředního poznání. To má ale také svá úskalí, je například obtížné ověřit pravdivost mediovaných obsahů jinak než skrze srovnání s výstupy jiných médií. Veřejnost sama od sebe nemusí rozeznat atributy kvality určité stavby, média tak fungují jako prostředek, který může zvýšit zájem o konkrétní architektonický počin (Juračková, 2013, s. 223–224).

Jelikož nemá veřejnost přístup ke všem informacím, měla by zprostředkovaná informace být objektivní a vyvážená, a to zejména v případě vyhrocené situace, kdy dochází ke sporu dvou nebo více stran (ibid. s. 224).

Medializace se projevuje důrazem na události, které pouze působí jako reálné dění, mezi ně patří například výrazná slovní prohlášení. Média se také zaměřují na tzv. plánované

události, jako jsou architektonické soutěže, výstavy, kulturní akce, investice a další. Problémem je, že taková událost není živou akcí, často nepřináší emoce a pro běžného čtenáře může být nečitelná. Z toho důvodu je obtížnější pro zástupce architektury oslovit a mobilizovat veřejnost za účelem podpory svých cílů. Logickým důsledkem medializace architektury je vznik dojmu, že co se děje mimo rámec médií, je méně důležité (ibid. s. 226–227).

Média architekturu podobně jako jiné žánry prezentují pomocí příběhů a vyprávění, které napodobují život, čímž usnadňují pochopení věcí a událostí. Lidé mají proto zájem o informace o návrzích či stavbách přímo navázaných na osobní život architekta (ibid. s. 225). Pozornost přitahují především kontroverzní architekti a stavby, média se také události snaží problematizovat, čímž se stávají pro veřejnost atraktivnější (ibid. s. 227).

Příkladem tzv. starchitecture, tedy hvězdné architektury, byl v českém kontextu návrh budovy Národní knihovny od Jana Kaplického, kterou od roku 2007 doprovázel abnormální zájem médií. Pro tuto kauzu bylo v médiích typické referování o polarizaci společnosti, silná přítomnost architekta a jeho vazba na veřejnost a také výrazné zastoupení investora a politiků. V době, kdy bylo téma Národní knihovny zmedializováno, přitom architektura jako taková nebyla ve sdělovacích prostředcích velkým tématem (ibid. s. 230–231, Rojková, 2010).

Výzkum týkající se mediálního pokrytí projektu Národní knihovny ukázal, že média se o architekturu zajímají zejména v případech, kdy je problematizovaná a kdy lze situaci označit za kauzu. Vyhovuje jim kontinuita, nerada píše o zcela novém tématu. Pozornost upírají spíše k odvážným prohlášením, která vydávají za události, na úkor složitých problémů (Juračková, 2013, s. 267).

Vzhledem k tomu, že zážitky z fyzického kontaktu s budovou jsou smyslového charakteru, je mediální reprezentace architektury nutně zploštělá a tato redukce navíc není patrná na první pohled. Paradoxním fenoménem je potom neodůvodněná spektakulárnost, která je ale podmínkou pro šíření mediálního obrazu (ibid. s. 228–229).

Média optikou sociálního konstruktivismu³ kontakt se skutečností nezprostředkovávají, ale vytvářejí jeho iluzi. Dochází ke kumulačnímu efektu – opakováním

³ Sociální konstruktivismus je myšlenkový směr reprezentovaný Peterem L. Bergerem a Thomasem Luckmannem. Vychází z předpokladu, že sociální skutečnosti nejsou dané, ale jsou vytvářeny lidmi. (Jandourek, 2001, s. 130). Jedním z nejmocnějších aktérů v konstruování reality jsou masová média. Realita je konstruována ve chvíli, kdy je definována. Skutečnosti, které nemají mediální předobraz, nejsou registrovány a není jim připsán status reality (Reifová, Navarro 2004, s. 107).

obrazu v médiích čtenář získává pocit známosti a porozumění. Stavba se stává součástí jeho života, aniž by ji navštívil, a vzniká pocit falešné autenticity (ibid.).

Média při referování o architektuře zastupují různé subjekty, jako jsou například architekti, investoři, zástupce samospráv, občanská sdružení, kritici, teoretici, politici, památkáři a další. Míra zastoupení jednotlivých subjektů závisí na zájmech vydavatele, skryté i deklarované politické orientaci média a zájmech čtenářů a inzerentů (ibid. s. 226 - 227).

Ačkoliv se novináři sami obvykle označují za nezávislé a deklarují cíl produkovat informace založené na zpravodajských hodnotách a v souladu s veřejným zájmem, kritičtí výzkumníci podle Kester Rattenbury (2002, s. 138–139) vnímají média jako součást establishmentu s tím, že takový systém produkuje omezený, neúplný a předpojatý pohled na svět a nabízí pouze povrchní a symbolickou kritiku mocenských struktur. Ve většině případů média konzistentně maskují a posilují stávající rozložení moci ve společnosti.

Mediální systém tedy nemusí poskytovat férové a nezaujaté pokrytí událostí, ale může sloužit jako prostředek pro mocné zainteresované subjekty, což souvisí s mechanismy moci, politiky a vlivu v jakémkoliv éře. Neznamená to, že by novináři úmyslně klamali veřejnost, ale na jejich názory mají velký vliv hodnoty systému, v němž pracují. Důležitým faktorem jsou také jejich osobní či profesní omezení. Rattenbury (2002, s. 153–154) je přesvědčena, že o vztazích mezi novináři a architekty se v dané komunitě většinou ví, ale řadovým čtenářům tyto zákulisní informace zůstávají skryty.

Vzhledem k tomu, že v českém prostředí neexistuje příliš akademických zdrojů, které by se vztahu architektury a médií věnovaly, je vhodné představit alespoň některá zahraniční zjištění. Předpoklady, ze kterých vycházejí média při referování o architektuře, se v roce 1986 zabýval výzkum šesti britských celostátních deníků. Z něj vyšlo najevo, že média pozitivně hodnotí rozvoj, vlastnictví a památkovou péči⁴. Tyto postoje byly v souladu s tehdejšími establishmentem – rozvoj a soukromé vlastnictví odpovídaly politice vzkvétající Konzervativní strany a památková péče byla ztělesněním ochrany tradičních hodnot (ibid. s. 139–140).

Navzdory současnému módnímu zájmu o vztah médií a architektury se věnuje málo kritické pozornosti tomu, jak se o architektuře píše. Mediální a knižní výstupy o architektuře by neměly být vnímány jako pasivní aktéři. Naopak, mají zásadní vliv na podobu současné

⁴ Polovina analyzovaných deníků byla spíše levicového zaměření, dalo by se tedy očekávat, že budou vůči konzervativcům a jejich hodnotám vystupovat kriticky (Rattenbury, 2002, 139–140).

práce a zaznamenávají, co je považováno za architekturu (ibid. s. 125–126).

Zajímavým jevem je, když sami novináři upozorňují na nedostatek kritické reflexe architektury v médiích. Novinářka Karolína Vránková v rozhovoru pro Radio Wave práci českých novinářů a popularizátorů architektury hodnotí následovně:

„Většinou jde o hodně nekritické psaní. Problematické je i přebírání fotografií, stavby se ukazují v takovém lichotivém světle, mně to pak připadá, jako když se fotí modelky. Není to realita, spíš reklama a propagace, a právě tady by měl nastoupit kritický hlas. Ale to se děje sporadicky. (...) Byla bych ráda, aby se to trochu rozhýbalo, aby veškeré zprávy o architektuře nebyly jenom čisté PR“ (Medková, 2018).

Problematické a nedostatečně transparentní jsou podle Vránkové například současné projekty světově známých architektek Evy Jiříčné na Žižkově a Zahy Hadid u Masarykova nádraží v Praze, kterým se česká média nevěnují dostatečně do hloubky, a tak je nikdo nerozporuje (ibid.).

1.6 Městská hnutí

Aktivismus je škála činností, které vedou k sociálním, kulturním, politickým, ekonomickým nebo environmentálním změnám a jejich původcem jsou jednotlivci, skupiny nebo hnutí. Městský aktivismus pak lze chápat jako jeho specifickou formu, jejímž cílem je zaměřovat se na zlepšování kvality městského prostředí, prostoru, společnosti a života ve městě. Městský aktivismus tudíž není jakýkoliv aktivismus odehrávající se v městském prostředí, ale jde o kolektivní akci, která je orientovaná na město a na s tím související rozhodovací procesy (Bitušíková, 2015, s. 333).

Městský aktivismus je stále častěji považován za důležitou součást procesů spojených s řízením města, protože aktivisté ovlivňují tamní politiku a rozhodování skrze množství participačních aktivit a prostředků. Zapojení občanů, jejich participace a zastoupení ve správě jsou vnímány jako zásadní faktory a indikátory udržitelného rozvoje měst (ibid. s. 327). Městská sociální hnutí, která vznikla v reakci na neoliberalní řízení města ze strany politiků, urbanistů a developerů, jsou často označována jako hnutí vycházející z požadavků na výše zmíněné právo na město (ibid. s. 329). Jejich členská základna často sestává z lidí z nižších příjmových skupin, kteří tak tvoří opozici k mocným a bohatým (ibid. s. 330).

Mezi strategie, které využívají sociální hnutí k dosažení svých cílů a sociální změny, lze obecně řadit kampaně, petice, veřejná shromáždění, protesty, manifestace a veřejná

prohlášení (ibid. s. 328).

V případě městských hnutí může jít například o demonstrace proti komerčním projektům (revitalizace a privatizace veřejného prostoru, plány vedoucí ke gentrifikaci a vzniku uzavřených rezidenčních projektů označovaných jako gated communities nebo záměry developerů vybudovat nové sousedství na úkor městského kulturního dědictví) (ibid. s. 329). Kromě zmíněných kolektivních akcí můžou tyto skupiny využívat také další kreativní způsoby protestu, jako jsou například výstavy, workshopy nebo veřejné debaty (ibid. s. 330).

Skupiny vycházející z konceptu práva na město vznikají v mnoha zemích, především v Evropě a v Severní a Jižní Americe. Antropologické výzkumy v minulosti uváděly, že občanské zapojení obyvatel postsocialistických zemí střední a východní Evropy je spíš nižší a odlišuje se podle Bitušikové (ibid. s. 335) od praktik společností západní Evropy. Současné výsledky výzkumů ve střední a východní Evropě dokazují, že v regionu funguje množství malých a neformálních iniciativ a dochází tak k mobilizaci.

Jak uvádí Kerstin Jacobsson (2015, s. 275), lokální, zdola iniciované a drobné formy aktivismu představují nejen důležitou součást postsocialistické občanské společnosti, ale i novou fázi tvorby této společnosti.

Specifickým typem městského hnutí je takové, které se zaměřuje na ochranu architektonického dědictví. Jak uvádí Ioana Florea (2015, s. 74), která se ve své práci zaměřila na aktivitu tohoto typu v rumunské Bukurešti, popularita, viditelnost a sociální inkluзивita těchto akcí vypovídá jednak o hnutí samotném, jednak o sociální realitě, v níž existuje, tedy o životě ve městě, postsocialistickém kontextu a podmínkách pro městskou mobilizaci.

Městské hnutí v Bukurešti, které je aktivní od roku 1999, podle výsledků zmíněného výzkumu přisuzovalo v letech 2006 až 2013 symbolickou hodnotu meziválečné „zlaté éře“ a budovám, které v té době vznikly. Prezentace hnutí směrem k veřejnosti byla spojena se specifickým narativem a vizí správného města, tedy města kulturních hodnot a historické kontinuity, jehož architektonické dědictví je svázáno s městskou identitou. Hnutí samo sebe prezentovalo jako strážce tohoto narativu a vize města (ibid.).

Členové hnutí se výrazně snažili vymezit proti nařčení z anti-progresivity, což byl zásadní aspekt v rámování a legitimizaci jejich činnosti. Do komunikace hnutí tak byly postupně zapracována témata, jako je pokrok, městský rozvoj, západní modely úspěchu, profesionalita a podnikatelská činnost. Členové hnutí se jednoduše nemohli vyhnout

dominantním představám o růstu a rozvoji v postsocialistickém kontextu. Právě legitimizace činnosti skrze diskurz růstu přinesl hnutí na ochranu architektury popularitu. Problémem bylo, že developeři podporovaní místními i celostátními autoritami používali stejnou strategii (ibid. s. 75).

Florea (ibid. s. 56) identifikovala tři základní aspekty mobilizace v postsocialistické východní Evropě. Zaprvé, mobilizace vzniká v rozporuplných podmínkách – ty jsou na jedné straně ovlivněny nostalgií a idealizací éry před socialismem, na druhé straně je pak idealizovaná představa o současných západních společnostech. Za druhé, tvorba významů a metafor tento rámec reflektuje. Zatřetí, z nejpoblárnějších městských hnutí jsou často vyloučeny nejchudší skupiny obyvatel, které poznamenal přechod společnosti směrem k volnému trhu.

Ačkoliv je rozsah dostupné antropologické literatury o městských sociálních hnutích dosud značně omezený a nepřispívá výrazným způsobem k teoretické a konceptuální debatě o tématu, existující studie nabízejí důležitou empirickou znalost a místní perspektivu obyvatel v rámci občanské mobilizace v globálním kontextu (Bitušíková, 2015, s. 335).

Debatu o mobilizaci obyvatel ale kromě akademických prací významnou mírou rozdmýchávají mainstreamová média. Politické dění se totiž odehrává nejen na veřejných prostranstvích a ulicích prostřednictvím demonstrací, ale také v médiích a skrze ně. Demonstranti si jsou tohoto vlivu médií vědomi a jejich dosahu často využívají (Cottle, 2008, s. 853).

Demonstrace a protesty jsou v současné době výrazně podmíněny honbou za mediální pozorností, která je nutná, pokud chtějí organizátoři předávat své myšlenky dál a mobilizovat tak širší veřejnost. Tímto způsobem také činnost protestujících získává nebo ztrácí na legitimitě. Zpravodajská média stále hrají ústřední roli v komunikaci směrem ven, a to i v době, kdy se organizátorům protestů nabízejí nové formy komunikace mimo mainstreamová média. Na rozdíl od minulosti nyní nehraje hlavní roli veřejnost, která se protestů fyzicky účastní, ale masové publikum, které dění sleduje skrze média zpovzdálí (ibid. s. 854).

Mediální pokrytí je integrální součástí politiky disentu. Média určují důležitost protestů rámováním a vykreslují je jako spektakl nebo drama. Zásadní je také prostor, který dávají opozičním hlasům a hodnotám (ibid.).

Výzkum zaměřený na mediální obraz konfliktů se může zaměřovat například na otázku, proč některé konflikty zůstávají před veřejností skryty, zatímco jiné ne, kdo má do

médií přístup, aby mohl konkrétní konflikty tematizovat, jak jsou konflikty médií definovány a hodnoceny nebo proč jsou některé konflikty vizualizovány a přetvářeny v příběhy. Sociální vědy se též můžou zabývat možným vysvětlením motivací a důvodů, které formují způsob reprezentace konfliktů v médiích a následnou interpretaci publikem (Cottle, 2006, s. 7).

Média jsou do konfliktů zapojena aktivními způsoby. Jsou schopna nejen je reprezentovat, ale také je vytvářet. Vztah médií ke konfliktu by proto neměl být vnímán jako přesná reflexe dění, ale měl by být brán zřetel na konstitutivní roli médií (ibid. s. 9). Novináři v referování o konfliktu nejsou pouze gatekeepery, ale aktivními aktéry, kteří komentují pozice jiných. Upravují a rámuji diskuzi na základě vlastních interpretací a analýz (Gamson, 2004, s. 243).

Z tohoto důvodu Simon Cottle (2006, s. 9) uvádí, že je vhodnější místo termínu medializace, který naznačuje, že média jsou neutrálním prostředníkem mezi událostí a publikem, používat pojem mediatizace, který zachycuje komplexní a aktivní způsob zapojení médií do konfliktu.

Mezi mediálními fenomény, které mají schopnost vyburcovat a mobilizovat veřejnost, ať už za účelem zachování stavu věcí nebo vyvolání změny, patří morální panika, mediální událost, mediatizovaný skandál nebo mediatizovaná veřejná krize. Média skrze ně mohou mocně zasáhnout do života společnosti (ibid. s. 54).

Nátlakové skupiny jsou relativně chudé na konvenční zdroje a je pro ně obtížné dostat se přímo k politikům a osobám s rozhodovacími pravomocemi. Přesto ale můžou politiku ovlivňovat, a to prostřednictvím persvaze skrze média. Změnou rámování problému můžou měnit orientaci politiků. Další možností je změna situace, ve které se nachází cíl vlivu, například zdůrazněním výhod nebo naopak možné hrozby (Gamson, 2004, s. 254).

2 Kontextuální část

Transgas se výrazněji začal dostávat na stránky českých médií v září 2014. Tehdy Klub Za starou Prahu podal na ministerstvo kultury podnět k přezkoumání prohlášení komplexu kulturní památkou. Kromě Transgasu se tehdy řešila i možnost památkové ochrany pro budovu Omnipolu a obchodní dům Kotva v Praze a výše zmíněný karlovarský hotel Thermal.

V dubnu 2015 komise ministerstva kultury doporučila Transgas za kulturní památku neprohlásit. Proti nepravomocnému rozhodnutí ministerstva kultury se Klub Za starou Prahu v prosinci 2016 odvolal.

Pro ochranu komplexu Transgas se vyslovili někteří historikové architektury a umění z vysokých škol. V lednu 2017 požádali prostřednictvím otevřeného dopisu o pomoc tehdejšího ministra kultury Daniela Hermana. Za záchranu budov vznikla petice.

V březnu 2017 označila Ana Miljacky, historička architektury z Univerzity v Cambridgi, Transgas za hodnotné dílo. Postavila se proti jeho možné demolici a zdůraznila jedinečné zpracování fasád i futuristické interiéry.

V květnu 2017 zahájil ministr kultury Daniel Herman řízení k opětovnému zkoumání možné památkové ochrany. V listopadu téhož roku ho potom zastavil, což znamenalo i konec prozatímní památkové ochrany komplexu.

Proti plánované demolici a výstavbě nového projektu v průběhu kauzy demonstrovaly desítky lidí. K protestním akcím se v prosinci 2017 připojila mimo jiné i umělecká skupina Bolt958. Na architektonické kvality objektu chtěla upozornit happeningem s růžovým dýmem.

V červenci 2018 podal vlastník komplexu, společnost HB Reavis, žádost o demolici Transgasu. V lednu 2019 potom získal potřebná povolení a začaly přípravné práce. Vlastník budovy v únoru uvedl, že chce Transgas nebo prázdný pozemek prodat i s plánovaným developerským projektem. Ve stejné době projevil zájem o budovy i pražský magistrát, který do ní chtěl přemístit část svých úředníků. Nabídku města ale společnost HB Reavis odmítla. Samotná demolice komplexu začala v březnu. Ukončena měla být podle plánu na podzim roku 2019.

K zahájení nového řízení o prohlášení komplexu za kulturní památku vyzvala v dubnu 2019 ministra kultury Antonína Staňka občanská iniciativa SOS Transgas.

Zájem o dění kolem Transgasu a podobných budov ilustruje nejen vznik příslušných

občanských iniciativ. Téma se v poslední době stále častěji dostává na stránky médií a o jeho reflexi se snaží autoři i na akademické půdě.

Důkazem je například bakalářská práce Zdislavy Pilařové z roku 2019 s názvem *Kontroverze kolem administrativních budov Transgas v kontextu památkové ochrany architektury z dob socialismu*. Autorka dění okolo zachování komplexu označuje jako generační spor a spor estetických kritérií. Celá kauza podle ní poukázala na hloubkové nedostatky koncepce památkové péče ve vztahu k budovám vzniklých v druhé polovině 20. století. Většina těchto staveb doplácí na monumentalitu a prostorovou velkorysost, kterou měly v minulosti reprezentovat socialistický stát. Pro většinovou společnost často nejsou líbivé, a navíc můžou být vnímány v kontextu socialistické ideologie, v němž vznikly (Pilařová, 2019).

Tématu se rovněž věnoval Daniil Kosyak ve své bakalářské práci z roku 2019 s názvem *Zachovat nebo zbourat? Vnímání ochrany historicky a architektonicky důležitých budov moderní architektury: Případová studie kauzy Transgas*. Autor se zaměřil na argumentaci jednotlivých stran v debatě o tom, jestli má budova získat památkovou ochranu, respektive jestli má být zachována či zbourána. Argumentace obou táborů se podle analýzy většinou držela odborné a legislativní roviny, což Kosyak hodnotí pozitivně. Na druhé straně v některých dokumentech odhalil slovní obraty naznačující osobní averzi konkrétního autora k Transgasu. Kosyak se dále snaží celou kauzu interpretovat a dochází k závěru, že ji lze vnímat jako spor odborné a kulturní veřejnosti, která se snaží budovu zachovat, se státním aparátem, do jehož gesce spadá prohlášení budovy za kulturní památku a částečně případná péče o ni. Optikou ideologie na jedné straně stojí skupina prosazující kulturní hodnoty a dialog ve vztahu k formování veřejného prostranství, na druhé straně mocenský aparát stále více ovlivňovaný ekonomickými tlaky, uvádí autor (Kosyak, 2019).

3 Metodologická část

Metodologická část popíše téma diplomové práce a její zamýšlený cíl a dále představí hlavní výzkumnou otázku. Přiblížen bude mechanismus konstrukce výzkumného vzorku. Důležité je také představit výzkumnou metodu, tedy kvalitativní analýzu diskurzu. Závěrem se autorka pokusí reflektovat zvolený metodologický postup a poukáže na možné limity práce.

3.1 Výzkumné téma

Tématem diplomové práce je mediální reprezentace politického konfliktu, který se týkal brutalistního komplexu Transgas v Praze, na stránkách čtyř celostátních zpravodajských deníků v letech 2015 až 2019. Do debaty se zapojilo množství subjektů, jako jsou například politici, akademici, architekti, investoři i veřejnost, proto bude zajímavé zaměřit se na jejich obraz v médiích v průběhu výše zmíněného období.

3.2 Cíl práce a výzkumná otázka

Očekávaným cílem předkládané práce je analyzovat, jak média referovala o konfliktu, který se týkal zbourání či zachování brutalistního komplexu Transgas v Praze. Analýza se zaměří zejména na mediální konstrukci identit angažovaných aktérů, jejich zájmů a použitých taktik. Hlavní výzkumná otázka byla stanovena následovně: Jak média konstruovala obraz aktérů konfliktu o komplex Transgas v období 2015-2019? Vedlejší výzkumnou otázkou potom je, komu média přisuzovala v této kauze dominantní roli.

3.3 Výběr vzorku

Analyzovaný korpus sestává z mediálních výstupů čtyř českých celostátních seriózních tištěných zpravodajských deníků, a to Mladé fronty DNES, Lidových novin, Hospodářských novin a Práva, které vyšly v letech 2015 až 2019. Rok 2015 byl stanoven jako výchozí bod pro sestavení výzkumného korpusu proto, že se v této době začalo výrazněji debatovat o možnosti, že by komplex Transgas mohl být zbourán a nahrazen novou stavbou.

Původně byl koncový bod na základě odevzdaných tezí diplomové práce stanoven na polovinu roku 2018. Vzhledem k odložení odevzdání práce a faktu, že v roce 2019 došlo k dalším zásadním posunům v kauze, se ale autorka po konzultaci s vedoucí práce rozhodla, že dojde k rozšíření korpusu, a tedy částečnému odklonu od tezí.

Články byly shromážděny v říjnu roku 2019 pomocí monitorovací databáze tisku Newton, a to za využití klíčového slova „Transgas“. Po manuálním odfiltrování článků, které se týkaly firmy Transgas, respektive RWE Transgas, databáze vygenerovala 109 výstupů, které v období leden 2015–říjen 2019 vyšly na stránkách zmíněných deníků a referovaly o brutalistním komplexu. Tímto mechanismem byl tedy stanoven základní výzkumný vzorek pro následnou analýzu textů.

3.4 Výzkumná metoda

Pro potřeby předkládaného výzkumu založeného na zhruba stovce mediálních textů byl zvolen kvalitativní přístup, jehož výhodou je získání hloubkového popisu případů. Jde o podrobnou komparaci jevů, při němž výzkumník sleduje jejich vývoj a zkoumá příslušné procesy citlivým způsobem. Metoda tak zohledňuje kontext, lokální situaci a podmínky. Cílem kvalitativního výzkumu je poskytnout podrobné informace a pro zajištění hodnověrných výsledků využívá množství různých postupů (Hendl, 2008, s. 53).

Na počátku kvalitativní analýzy výzkumník vybere výzkumné téma a stanoví si výzkumné otázky, které může ale upravovat či doplňovat i v průběhu výzkumu. Kromě dalších výzkumných otázek mohou vyvstávat i nové hypotézy, na jejichž základě lze modifikovat zvolený výzkumný plán. Z tohoto důvodu je možné kvalitativní přístup označit jako pružný. Výzkumník v průběhu práce vyvozuje deduktivní i induktivní závěry (ibid. s. 50).

V oblasti kvalitativního výzkumu existuje několik základních přístupů. Jedním z nich je případová studie, která se zaměřuje na podrobný popis a rozbor malého množství případů. Na základě analýzy se výzkumník snaží odpovědět na otázku, jaké jsou jejich charakteristiky (ibid. s. 103). Cílem případové studie je zachytit složitost případu a popsat vztahy v rámci něj. Přístup vychází z předpokladu, že na základě důkladného prozkoumání jednoho případu dojde k osvětlení jiných podobných případů. Na konci studie má dojít k zasazení zjištění do širších souvislostí, případně ke srovnání s jinými případy. Případová studie se může mimo jiné zaměřovat na zkoumání událostí, rolí a vztahů (ibid. s. 104). Na základě této definice tedy lze předkládanou analýzu mediální reprezentace kauzy Transgas vnímat jako případovou studii, která má pomoci osvětlit, jak média konstruují konflikty týkající se podoby města a jejich aktéry.

Jednou ze standardních metod jak při kvalitativním, tak při kvantitativním výzkumu je analýza dokumentů, tedy všeho napsaného nebo jinak zaznamenaného. Za dokumenty lze

považovat v podstatě všechny stopy lidské existence. Konkrétně lze takové analýze podrobit například knihy, záznamy projevů, deníky, plakáty, obrazy nebo novinové články, jako tomu je v případě této práce. Dokumenty jsou nositeli vědomých i nevědomých postojů, které zastává jedinec nebo skupina (ibid. s. 132).

Na zkoumání novinových článků je postavena i metoda zvolená v této práci, tedy analýza diskurzu⁵. Jak uvádí Renáta Sedláková (2014, s. 427), práce s různými texty (kromě mediálně publikovaných sdělení může jít například i o záznamy rozhovorů aj.) je pouze nástrojem tohoto přístupu, který se zaměřuje primárně na diskurz v pozadí. Dochází k odklonu od zkoumání reality jako takové a pozornost je upřena směrem k procesům, v nichž je realita reprodukována skrze užívání symbolických systémů. Podmínkou k úspěšné realizaci takové analýzy je znalost kultury a společnosti, z nichž zkoumaný materiál vzešel.

Silnou stránkou analýzy diskurzu je její schopnost vtáhnout text do sociálního dění. Na rozdíl od obsahové analýzy, která vychází z předpokladu, že z textu lze vytvářet významy, analýza diskurzu se svými výsledky komplexněji postihuje sociální dění (Hájek, 2014, s. 150).

Tomáš Trampota a Martina Vojtěchovská (2010, s. 169) analýzu diskurzu shrnují do tří bodů. Zaprvé, zaměřuje se na vyšší rovinu, než je rovina jednotlivých textů. Zadruhé, všímá si vztahu mediálních sdělení a sociálních sil prostředí, ve kterých vznikají, a zatřetí, rozkrývá mocenské pozice a vztahy, které se podílejí na utváření mediálních sdělení, a jejich reflexi v mediálních textech. Kvalitativní analýza diskurzu se tak liší od kvantitativní obsahové analýzy, která izoluje mediální sdělení od prostředí, ve kterém vznikají, a zaměřuje se na rovinu jednotlivých sdělení. Ta ale v životě společnosti nejsou izolována od podmínek produkce a percepce a zároveň se vztahují a odkazují k jiným textům. V rámci našeho vnímání potom dochází k jejich propojení (ibid. s. 170).

Jak uvádí Martin Vávra (2008, s. 204), analýza diskurzu je spíše určitý přístup

⁵ Obecně lze diskurz chápat jako uvažování nebo rokování o určitém tématu z různých stanovisek a pohledů. Původně byl vykládán ve smyslu vědecké disputace, rozpravy nebo hádky, ať už písemné, nebo mluvené (Halada a Osvaldová, 2002, s. 69). V současné době lze podle Velkého sociologického slovníku koncept vyložit jako uspořádaný soubor vět o daném předmětu či konkrétní podoba vědění (Horák, 1996, s. 213). Ke skutečnosti má společnost přístup právě diskurzivní struktury, které určují vnímání skutečnosti a způsob, jakým lidé interpretují věci a události. Diskurz tedy konstituuje naše objekty a události a určuje, že se jeví jako reálné (Schneiderová, 2015, s. 24). Reprezentuje také ohraničenost společenského poznání a jednání. Charakter diskurzu vymezuje, co má být a co může být řečeno (ibid. s. 22–23).

k sociální realitě než jediná přesně vymezená technika výzkumu. Má mnoho různých variant s odlišnými východisky, a proto je přesnější mluvit o diskurzivně analytických přístupech. Základním předpokladem je však to, že diskurzivní analýza není pouhou analýzou argumentace nebo korelování konkrétních názorů se společenskými fakty. Projevy jazyka podle ní mají svůj specifický význam a chování – jazyk není pouze zcela průhledným prostředkem komunikace významů, ale vyvíjí značnou „utlačivou moc“, což vyžaduje specifické metody pro jeho analýzu (ibid. s. 206–207).

Přístupy k analýze diskurzu vycházejí z tradice sociálního konstruktivismu a spojuje je předpoklad, že jazyk není prostředkem k neutrální reflexi světa, identit a sociálních vztahů, ale hraje aktivní roli v jejich tvorbě a změnách (Jørgensen a Phillips, 2002, s. 1).

Cílem výzkumníků aplikujících analýzu diskurzu není hodnotit pravdivost nebo správnost mediovaných sdělení, ale ukázat a pochopit procesy tvorby významů a sociálního světa, které vznikají skrze symbolické systémy, reprezentace a sociální praktiky (Sedláková, 2014, s. 437).

Označení diskurzivní analýza zastřešuje více různých postupů. Mezi hlavní teoretiky a představitele lze řadit Teuna A. van Dijka, Normana Fairclougha, Ruth Wodakovou nebo Jamese P. Geeho. V rámci různých tradic lze rozlišit více proudů, jako je například diskurzivní psychologie/konverzační analýza, lingvistická (lexikálně-sémantická) tradice kritické diskurzivní analýzy nebo sociologicko-politická linie (ibid. s. 428–429).

Podle van Dijka (1988) je hlavním cílem diskurzivní analýzy dosáhnout systematického a explicitního popisu řečových jednotek, které označujeme jako diskurz. Tato deskripce má dvě hlavní dimenze – text a kontext, použití diskurzu v sociální situaci je totiž zároveň sociálním aktem. Protože výzkumník potřebuje souhrnný a komplexní popis zkoumaného jevu, od mikrostruktury se postupně přesouvá k makrostruktuře. Styl diskurzu potom ovlivňuje specifická sociální situace a kontext vzniku. Zpravodajský diskurz, který je charakteristický pro tištěná média, například vyžaduje používání formálního stylu.

Analýza diskurzu by se měla snažit odhalovat role diskurzů v reprodukci mocenských struktur v dané společnosti, tedy způsoby, jakými se sociální elity snaží upevnit různé druhy nerovnosti. Kritická diskurzivní analýza (CDA) potom deklaruje zájem angažovat se při řešení problémů společnosti a nahlíží na témata z pozice znevýhodněných skupin. Ty jsou podle ní ze společnosti dále nepřímou vylučování diskurzivními praktikami, například tím, že mají omezený přístup do veřejného prostoru nebo médií a méně příležitostí vyjadřovat vlastní stanoviska. Diskurz je pro CDA formou sociální praxe, která jednak

sociální realitu sama vytváří a jednak je jí formována (Sedláková, 2014, s. 436).

V rámci kritické diskurzivní analýzy představil Allan Bell (1998) konkrétní návod, jak rozložit diskurz zpravodajských příběhů. Pro potřeby této diplomové práce, kdy chceme zjistit, jak média konstruovala obraz aktérů kauzy Transgas a komu připisovala jakou roli, jsou důležité zejména otázky týkající se atributů zdrojů, tedy kdo je v textu uváděn jako zdroj informací, kdo jsou zmiňované zdroje, co přesně je komu připisováno, jakými slovesy je atribuce vyjádřena, kdo je citován přímo a kdo nepřímo a podobně. Dále je důležité zaměřit se na aktéry zpráv – kteří aktéři a jaké entity jsou ve zprávě zmiňováni, proč jsou součástí zprávy, jaký mají vztah k elitám a jestli dochází k personifikaci zpravodajského příběhu či zda existují určité vzorce odkazování k aktérům (Trampota a Vojtěchovská, 2010, s. 174–175).

Také Gee (1999) v rámci analytického postupu doporučuje zaměřit se mimo jiné na identity. Výzkumník by se měl snažit odpovědět na otázky, jaké identity jsou do sdělení implicitně nebo explicitně zakomponovány, jakých sociálních aktivit jsou součástí a jak se na nich podílejí, jak jsou identity pomocí jazyka vytvářeny, jaký význam, vlastnosti, povinnosti nebo práva jsou jim připisovány, jaké hodnoty jsou s nimi spojovány, jakou zauímají pozici v rámci diskurzu a v rámci společnosti, jaké symboly a znaky jsou používány pro jejich snadnou identifikaci a další (Sedláková, 2014, s. 440).

Jak už bylo naznačeno, některé subjekty mají větší schopnost ovlivňovat okolní dění a jeho interpretaci. Moc souvisí se sociálním statutem a je institucionálně definovaná, není však rigidní a může jí být dosaženo jednáním (Johnstone, 2018, s. 145). Cílem této analýzy je tedy na základě kombinace vše zmíněných metodologických postupů zjistit, jak zvolená média ve svých textech konstruovala rozložení moci v kauze Transgas a jak jednotlivé aktéry vykreslovala.

3.5 Limity práce

Kvalitativnímu výzkumu, který byl zvolen v případě této práce, může být vytýkáno, že představuje soubor subjektivních dojmů, je neprůhledný, málo transparentní a jeho výsledek může ovlivnit výzkumník a jeho osobní preference (Hendl, 2008, s. 52–53). Metoda použitá v této práci, tedy analýza diskurzu, je založená na interpretacích, které jsou však časově a kontextově proměnlivé. Významy nejsou absolutní, výzkumník by tedy v takové analýze měl co nejvíce podložit a zdůvodnit své interpretace, aby mohly být přijaty širší vědeckou komunitou. Důležitá je také výzkumníková otevřenost vůči alternativním či protichůdným

interpretacím, kritická sebereflexe a uvědomění si vlastních postojů, se kterými k tématu často nevědomky přistupuje (Sedláková, 2014, s. 438).

Pružnost kvalitativní analýzy lze vnímat jako výhodu, na druhou stranu je však obtížné takový výzkum replikovat. Kvůli práci s omezeným množstvím případů je také obtížné závěry na rozdíl od kvantitativního výzkumu zobecnit. Kvalitativní výzkum rovněž nenabízí možnost provádět kvantitativní predikce a je obtížné skrze něj testovat hypotézy a teorie (Hendl, 2008, s. 52–53).

Co může být dále vnímáno jako limit zvolené metody, je fakt, že v podstatě není možné zkoumat všechny texty, které do daného diskurzu patří, protože diskurzy nejsou nikdy zcela hotové a pořád v rámci nich vznikají nové texty (Sedláková, 2014, s. 439).

Předkládaná práce se zabývá výstupy čtyř českých zpravodajských deníků v ohraničeném časovém rozmezí a snaží zachytit alespoň část diskurzu. Je nutné si uvědomit, že zpravodajské výstupy týkající se daného tématu produkovaly nejen další noviny a časopisy, ale i televize a rozhlas. Práce tak nemůže být vnímána jako vyčerpávající a konečná analýzu mediálního obrazu kauzy Transgas a ani si to neklade za cíl.

Podle některých kritiků v analýze diskurzu dochází pouze ke zmnožování diskurzů a sociálních konstrukcí a metoda nepřináší žádné nové vědomosti. Podle Martina Hájka (2014, s.113) jde o nedorozumění, které doprovází všechny reflexivní a relativizující vědecké přístupy a které vzniklo narušením dosud jasného pořádku a diferenciací mezi realitou a její reprezentací.

Co se týká této konkrétní diplomové práce, limitem může být fakt, že jde o jeden z prvních pokusů autorky o analýzu diskurzu. Při tvorbě došlo také k částečnému odklonu od odevzdaných tezí, postup byl však konzultován s vedoucí práce a autorka tyto kroky vnímá jako opodstatněné.

4 Analytická část

Analytická část představuje zjištění vzešlá z výzkumu výše popsaného vzorku textů. Na jeho základě došlo k identifikaci několika hlavních kategorií subjektů, které se byly v rámci kauzy v článcích zmiňovány nejčastěji a byl jim přisuzován význam. Jsou to následující kategorie: občanská sdružení, odborná veřejnost, architekti, developeri, vláda, zástupci památkové péče, zástupci hlavního města Prahy, umělci, veřejnost a Transgas jako samostatný subjekt.

4.1 Občanská sdružení

Kategorii občanských iniciativ na stránkách analyzovaných médií zastupuje především Klub Za starou Prahu. Ten je někdy označován jako občanské sdružení nebo spolek, častěji však novináři uvádějí pouze název a spoléhají na to, že čtenář odvodí, o jakou organizaci jde.

Klub je v článcích zmiňován především jako subjekt, který chce zvrátit demolici Transgasu, a proto navrhl ministerstvu kultury, aby ho prohlásilo za památku. Klub podle jednoho z textů „*náležel mezi nejzásadnější ochránce souboru*“ (14) nebo byl hlavním zdrojem „*hlasů na obranu Transgasu*“ (23). Klub je jedním z článků popsán jako „*součást širší kulturní veřejnosti*“ (89), čímž je zdůrazněno jeho napojení na občanskou společnost.

Iniciativa je na stránkách novin v některých textech zároveň pasována do pozice experta. Ve svém autorském článku to zdůrazňuje například historik architektury Rostislav Švácha: „*klub přitom poukázal na fakt, že souhlas pražských památkářů s bouráním trpěl závažnými odbornými vadami, ze kterých číselna nesnášenlivost k moderní architektuře a urbanismu*“ (62). Podle webu iniciativy je Švácha jejím členem, nikde v textu to však není explicitně uvedeno. Na čtenáře tak může působit jako nezávislý odborník, který hodnotí aktivitu klubu. Švácha jindy píše, že „*členové Klubu Za starou Prahu a někteří další znalci pražské architektury chtějí Transgas zachránit*“ (7), spolek tak klade na roveň s experty na danou problematiku. Za „*renomovaného odborníka*“ (37) spolek v rozhovoru označil i autor Transgasu Václav Aulický. Média možný střet zájmů klubu, Šváchy a Aulického nijak neproblematizovala.

Jeden z textů od novináře Vojtěcha Varyše se snaží spolek čtenářům představit a poukazuje to, že navzdory názvu jde o progresivní organizaci, která se věnuje aktuálním otázkám, což dokládají věty „*Když se řekne Klub Za starou Prahu, mnozí si představí jakýsi*

obstarožní spolek zarytých konzervativců, kteří by se nejraději narodili v 19. století. Opak je pravdou“ (5).

Novináři k přiblížení činností iniciativy dále často používají metaforu boje, například ve větě *„Klub Za starou Prahu vedl boj o záchranu komplexu více než dva roky“ (56).* Iniciativu obecně spojují se snahami o ochranu či záchranu komplexu, které ovšem vyhodnocují jako neúspěšné, což dokazuje věta *„Klub Za starou Prahu zřejmě definitivně prohrál boj o brutalistní komplex Transgasu“ (28).*

V souvislosti s klubem je zmíněna také cena za novou stavbu v historickém prostředí, kterou v roce 2019 popatnácté udělil. Iniciativa podle textu značnou měrou přispívá k *„debatě o tom, čemu ještě pořád, anebo spíš ze setrvačnosti, říkáme veřejný zájem“ (104).* Šance klubu ovlivnit výsledek této debaty se však podle autorky *„v jeho staleté historii nikdy nezdály tak malé“*, a to i přes *„velké úsilí o medializaci a vysvětlování, co ztrácíme“*. Autorka dále poukazuje na *„vlastní strategie“* klubu, který cenu vyhlašuje *“s trpělivou houževnatostí už patnáct let“*.

Zmíněný text ke spolku přistupuje velmi nekriticky a vyzdvihuje jeho práci. Autorka jeho členy explicitně označuje za *„poslední strážce veřejného zájmu“* a konstatuje, že *„ačkoliv utržil jizvy po prohraných bitvách, stále platí za respektované uskupení a jeho hlas má svou váhu“*, opět je tedy zdůrazněna jeho role experta.

Média v analyzovaných článcích zmiňují kromě snahy o zachování Transgasu i další aktivity klubu. V souvislosti se zbouráním historického domu na Břevnově píšou o klubu následovně: *„Porážku uznal i Klub Za starou Prahu, který až do posledního okamžiku jako nejdůležitější oponent usiloval o zachování stávajícího objektu s novorenesanční fasádou“ (28).* Iniciativa je tak vykreslena jako zásadní aktér dané kauzy, který vynaložil značné úsilí, ale po zbourání domu se stahuje, protože podle slov předsedkyně klubu *„nemá smysl dál vést boj s větrnými mlýny.“*

Spolek rovněž v médiích komentoval možné zbourání mazutové výtopy na Invalidovně. V jednom ze článků (64) poukazuje na kvalitní technické a architektonické pojetí budovy a mimořádně náročné řešení zastřešení. Zařazení této citace dokládá, že novináři vnímají klub jako relevantní a kompetentní zdroj v debatě o bourání výrazných historických budov.

Jeden text je doplněn fotkou zachycující historika architektury Rostislava Šváchu a členku klubu Veroniku Vicherkovou při čestné strážce před domem na rohu Václavského náměstí a Opletalovy ulice, kterému v daném období také hrozila demolice, což pomáhá

dotvářet obraz iniciativy coby subjektu, který se angažuje hned v několika kauzách na území Prahy.

Za klub v médiích nejčastěji vystupuje jeho předsedkyně Kateřina Bečková, která je „*předsedkyní klubu je už řadu let*“ (6). V analyzovaném vzorku se vyskytují dva její autorské články, které otiskly deníky Mladá fronta DNES (1) a Lidové noviny (29). U obou je explicitně uvedeno, že jde o předsedkyni klubu. Jeden z nich je reakcí na autorský text historičky umění Ivany Kalinové Kyzourové, která v kauze Transgas zastává výrazně rozdílné stanovisko než klub. Média tak dávají prostor různým hlasům v rámci jedné debaty a stávají se určitou arénou, kde dochází názorovým střetům.

Dva rozhovory s Bečkovou (5, 38) potom přinesla Mladá fronta DNES. Bečková je vykreslena coby zastánkyně regulace výstavby, která varuje před ohrožením památkové zóny v Praze. V úvodu jednoho z rozhovorů novinářka zdůrazňuje asi nejvýraznější tvrzení Bečkové: „*z památkové zóny může zbyť ohlodaná kost, říká historička Kateřina Bečková*“ (38). Použitím metafory, která zazněla později během rozhovoru, se autorka hned na začátku textu snaží přitáhnout pozornost čtenářů.

V člancích, které Bečkovou parafrázuji, předsedkyně například podle novinářů „*zdůrazňuje nutnost ochrany*“ hodnotných poválečných staveb (3) nebo „*upozornila, že ministerstvo rozhodovalo na základě rozporných posouzení*“ (19). Ve stejném textu také poukazuje na „*názorově schizofrenní situaci, která panuje kolem architektury ze 70. a 80. let.*“ Pro novináře jsou atraktivní podobně expresivní vyjádření, což dále ilustruje například zařazení této přímé citace Bečkové: „*byznys a prachy opět zvítězily nad architekturou a uměním*“ (56).

Kromě Bečkové noviny citovaly nebo parafrázovaly vyjádření dalších členů klubu – Richarda Biegela, kterého spolu s Bečkovou označují jako „*hlasité obránce Transgasu*“ (98), a Jakuba Bachtíka. V daleko menší míře potom si potom všímají spolku SOS Transgas, který podle médií „*demolici považuje za nebezpečný projev privatizace veřejného prostoru bez společenské odpovědnosti*“ (93). Iniciativě Péče o památkovou péči potom připisují autorství „*působivé dvojice*“, která se zapojila do průvodu masek Sametového posvícení: „*masku ohroženého brutalistního komplexu Transgas na Vinohradské třídě doplní veselý bagrista, který se těší na bourání a nese si model novostavby*“ (52). Autor článku si všímá, že debata o památkové ochraně se stává tématem i pro recesisty, což opět svědčí o významnosti kauzy.

Na základě těchto zjištění lze říci, že média považovala za nejdůležitějších subjekt z kategorie občanských sdružení Klub Za starou Prahu – věnovala mu značnou pozornost, přinesla dva rozhovory s jeho předsedkyní a dva autorské texty na jejich stránkách publikovala sama Bečková. V médiích rovněž poměrně často zaznívaly hlasy, které poukazyvaly na odbornost a kompetenci klubu, čímž legitimizovaly roli spolku v celé kauze.

4.2 Odborná veřejnost

Z kategorie odborné veřejnosti, kam spadají architekti, teoretici a historici umění a architektury, dostal v analyzovaných textech výrazný prostor Rostislav Švácha. Na stránkách deníků Práva byly v analyzovaném období otištěny dva jeho samostatné autorské články (7, 62), ani u jednoho z nich ale nebylo uvedeno, že je autorem expert na dějiny architektury a historik umění, jak byly často uvozovány jeho citace v jiných textech. Čtenář tak mohl nabýt dojmu, že autorem textů je člen redakce Práva, a ne odborník na danou problematiku. Z prostoru, který Švácha na stránkách Práva dostal, vyplývá, že je v kauze Transgas redakcí vnímán jako relevantní zdroj, jehož názor by se měl dostat k širší veřejnosti.

Deník Právo otiskl také rozhovor se Šváchou, který je uveden následovně: „*Rostislav Švácha není jen znalec dějin architektury, ale aktivně se podílí na záchraně kulturních památek, kterým hrozí likvidace*“ (15). Subjekt je tedy novináři vnímán nejen jako odborník, ale také aktivista. Rozhovor se potom věnuje kauze Matheyova barokního kostela v Horním Jiřetíně, kterému kvůli těžbě uhlí v daném období hrozí likvidace. Švácha však v rozhovoru tematizuje i další ohrožené architektonické objekty, mezi něž řadí i Transgas.

Šváchu novináři zmiňují v souvislosti s památkovou ochranou dalších budov vzniklých v 70. a 80. letech. Historik poukazuje na fakt, že naposledy se podobná stavba stala památkou před 10 lety, šlo o obchodní dům Máj. Článek cituje Šváchovu poměrně expresivní kritiku současného systému památkové ochrany: „*od té doby spadla klec, ministerstvo kultury už žádnou stavbu z té doby neprohlásilo za kulturní památku*“ (19). Text historika popisuje jako člověka, který „*vyzdvihl architekturu Transgasu*.“ Ta podle Šváchy „*držela krok se západní architekturou v technicistním, high-tech a brutalistním pojetí*.“ Kromě Máje a Transgasu novináři Šváchu oslovili i v souvislosti s demolicí Automatické telefonní ústředny v Praze (22) nebo hotelu Černigov v Hradci Králové (31). Historik je vykreslen jako nositel Ceny ministerstva kultury za přínos v oblasti architektury, který se postavil „*po bok lidí, kteří za hotel bojují*“ (31). Legitimita snahy o zachování staveb je tak

podpořena obrazem Šváchy coby uznávané osoby na poli architektury.

Jak už bylo zmíněno dříve, ačkoliv je Švácha podle webových stránek Klubu Za starou Prahu členem této iniciativy, žádný z analyzovaných článků tuto spojitost neuvádí a prezentují ho pouze jako historika architektury a umění.

Dalším expertem zmiňovaným na stránkách analyzovaných médií v souvislosti s Transgasem je historik architektury Zdeněk Lukeš, který k ochraně Transgasu přistupuje kritičtěji, což je zřejmé například z věty „*ze tří budov Transgasu by ale zachoval jen jedinou*” (2). Zároveň podle médií hodnotí kladně nový projekt týmu architekta Ciglera.

Podobně jako v případě Šváchy přinesly noviny rozhovor také s Lukešem, ten je v tomto případě uveden jako architekt, nikoliv historik architektury. Z jedné z položených otázek vyplývá, že spolupracuje s developerskou společností: „*Sedíte v porotě studentské architektonické soutěže developera Central Group, jak vnímáte vývoj architektury domů od této společnosti?*“ (65). Autorka rozhovoru následně tematizuje postoj veřejnosti k developerům: „*Někteří developeri se začínají označovat za rezidenční stavitele. Veřejnost vnímá slovo developer poměrně pejorativně*“. Lukeš reaguje následovně: „*Některé útoky na projekty nebo developery nejsou ... v pořádku. Lidé si neuvědomují, že to, co vzniklo v centru Prahy a co všichni tak obdivujeme, jsou až na výjimky, jako je kostel, klášter nebo radnice, developerské projekty*.“ Lukeš tak vystupuje jako člověk, který se snaží bránit pozici developerů v Praze, a pomocí prvního pádu množného čísla generalizuje postoj společnosti k nim.

Snahy o prohlášení Transgasu za památku podle Lukeše nejsou vůči developerovi fér. Ten totiž komplex koupil s tím, že se zbourá. Pokud by se budovy staly památkou, „*nejenže je nesmí zbourat, musí je ještě vzorně opravit a udržovat, i když na tom bude trvale finančně trazit*“. Lukeš si tak všímá možných ekonomických ztrát, které by developer mohl utrpět, a vnímá je v této kauze jako signifikantní.

V medailonku, který rozhovor doplňuje, je Lukeš popsán jako „*historik architektury, vysokoškolský pedagog, odborný publicista*“, což však může být v rozporu s tím, že spolupracuje s developerskou společností. Autorka rozhovoru s tím však Lukeše nijak nekonfrontuje.

Lukeš developerské zájmy hájí i ve vlastním autorském článku (97) publikovaném na stránkách Lidových novin, který se týká otázky zachování brutalistních budov. „*Pokud mají dále sloužit, vyžadují často radikální a velmi nákladnou přestavbu. Ta může jít do stovek milionů, a investorovi se tudíž často vyplatí takový dům zbourat a postavit nový*“, míní

na stránkách novin Lukeš. Opět se tedy na otázku zachování budov dívá z pozice developera a analyzuje možné finanční konsekvence. Příklon Lukeše k tržní ekonomice a soukromému vlastnictví jsou potom zcela zřejmé z následující věty: „*Žijeme v kapitalismu (autor doufá, že to většina obyvatel považuje za správné), nikoli v totalitním státě, který může libovolnou stavbu majiteli vyvlastnit a využít ji dle svého.*“ Na základě analýzy Lukešova autorského textu lze říci, že nereflktuje možný veřejný zájem a na brutalistní budovy se dívá primárně jako na komoditu, která může majitelům přinášet zisk či naopak způsobovat ztrátu.

Kromě Šváchy a Lukeše novináři v souvislosti s Transgasem referují o poměrně velkém množství dalších odborníků na architekturu a umění. Mezi nimi jsou například přední čeští architekti Josef Pleskot a David Vávra, s nimiž noviny přinášejí samostatné rozhovory, které se alespoň jednou otázkou dotýkají kauzy Transgas. Dále autoři zmiňují architektku a kurátorku Národní galerie Radomíru Sedlákovou, architektku Evu Jiříčnou, historičku umění Milenu Bartlovou nebo architektky a pedagogy Kláru Brůhovou a Petra Vorlíka. Rozsah subjektů z řad odborné veřejnosti, jež média kontaktovala nebo o nich v souvislosti s Transgasem píše, indikuje, že jde o významnou kauzu.

Výrazný prostor v médiích dostala také historička umění Ivana Kalinová Kyzourová, která je v jednom z článků (98) rámována také jako bývalá ředitelka Odboru památkové péče Kanceláře prezidenta republiky. Na stránkách Lidových novin publikovala hned tři autorské články (23, 68, 98), které jsou ve srovnání s ostatními texty ve zkoumaném vzorku relativně útočné a obsahují mnoho expresivních vyjádření. Autorka kritizuje jednak diskutované příklady brutalistní architektury, jednak jejich zastánce. Hotel Praha, Automatickou telefonní ústřednu v Dejvicích a Transgas explicitně označuje jako „*normalizační architekturu*“ (23). Klub Za starou Prahu si podle ní „*plete kreativitu s neobvyklostí*“ a celou debatu o Transgasu potom označuje jako „*mediální a značně exaltovanou*“, v níž „*zůstává stranou to podstatné.*“ Ve zkoumaném vzorku tak jde zřejmě o nevýraznější kritičku prohlášení Transgasu za památku.

Zajímavým detailem je odkazování Kalinové Kyzourové ke konceptu tzv. common sense⁶, a to proto, aby podpořila svůj vlastní argument. Vztahuje se například k soudnosti veřejnosti: „*Pokud relevantní představa o tom, jak Transgas nadále využívat, neexistuje, pak*

⁶ Budování tzv. common sense, tedy zdravého rozumu, znamená, že je skutečnost definovaná jako přirozená a obecná, čímž se zastírá její podmíněnost, například historická nebo třídní. Tohoto procesu naturalizace se účastní média, a to jak přímo (šířením mediálních obsahů), tak nepřímou (definováním, kdo je mocenská elita) (Křeček, 2004, s. 74).

každý soudně uvažující člověk musí uznat, že bránit jeho demolici nemá smysl.“ Názor veřejnosti potom s jistotou za pomoci modálního slovesa „muset“ dále prezentuje následovně: *„Veřejnost musela dramatičnost mediálních zpráv o Transgasu vyhodnotit tak, že pokud je Transgas největším problémem památkové péče, pak památková péče žádné problémy nemá.“*

Kriticky Kalinová Kyzourová nahlíží i na privatizaci, tedy rozprodej státního a městského majetku soukromým investorům, která je podle jejího textu jednou z překážek *„fatálně bránící výkonu státní památkové péče.“* Developeri pak *„ohrožují zachování genia loci přinejmenším historické Prahy už po léta.“*

Kalinová Kyzourová se v jednom svém textu také zabývá otázkou, kdo určuje témata debat o památkové péči a snaží se reflektovat vztahy a role jednotlivých subjektů, čímž se přibližuje tématu této diplomové práce. Dochází k závěru, že na památkovou péči má stále menší vliv stát a stává se *„klackem v rukách aktivistů či „odborníků““* (68). Témata by podle ní měl nastolovat Národní památkový úřad, který ale ve skutečnosti hraje pouze okrajovou roli. O něco důležitější roli hrají aktivisté, kteří ale *„nemohou rozumět všemu (někdy se zdá, že leccemu ani rozumět nechtějí).“* Rozhodující úlohu připisuje Kalinová Kyzourová skupině, kterou označuje jako *„tzv. experty“*. Použitím zkratky chce zřejmě skupinu ironizovat a problematizovat její roli. *„Jejich působení někdy mívá silně negativní dopad a vyvolává rozporuplný dojem,“* dodává a chování některých odborníků dále označuje jako iracionální. Problémem podle ní je, že se chovají jako aktivisté.

Kromě developerů, odborníků, aktivistů a památkářů Kalinová Kyzourová kritizuje rovněž politiky. Vyplývá to z věty *„...politici, úředníci a experti, už jste toho zničili dost, teď stačí dorazit ten zbytek.“*

Není jasné, proč dostala Kalinová Kyzourová na stránkách novin takto výrazné množství prostoru. Jedním z důvodů může být fakt, že ji editoři oslovili kvůli jejímu velmi ostrému způsobu vyjadřování se, což by potenciálně mohlo přitáhnout pozornost čtenářů. Ve svých textech totiž kritizovala prakticky jakoukoliv skupinu, která se v kauze angažovala, a používala při tom často velmi expresivní výrazy.

4.3 Developeri

Z developerů je ve zkoumaných článcích podle očekávání nejčastěji zastoupena společnost HB Reavis. Média o ní nejčastěji píší jako o developerovi, investorovi nebo majiteli komplexu Transgas. Referují o ní také jako o majetku miliardáře Ivana Chrenka, který je

druhým nejbohatším Slovákem. Všimají si také, že ačkoliv jde o mezinárodní skupinu původem ze Slovenska, sídlí v Lucembursku.

V médiích za firmu nejčastěji hovoří mluvčí Jakub Verner a Kristýna Křemenová, výkonný ředitel pro Česko Petr Herman nebo generální ředitel Marián Herman.

Zejména Hospodářské noviny ve svých textech poukazují na úspěchy HB Reavis v Česku i v zahraničí, firma podle nich „staví velké komerční budovy vedle zemí visegrádské čtyřky i ve Velké Británii a Turecku“ (4). Informují také o ekonomických výsledcích, jako je například konsolidovaný čistý zisk, a to za použití konkrétních čísel. K jeho zvýšení podle Hospodářských novin nemalou měrou „přispěla pražská kancelář HB Reavis.“ Noviny zdůrazňují, že „firma je třetím největším developerem kanceláří v Evropě“ (34) a působí na několik evropských trzích a v Turecku. HB Reavis se dále podle médií „vypracovala mezi přední firmy svého oboru v Evropě a prosadila se i v Londýně“ (102).

Co se týká kauzy Transgas, firma se ve svých vyjádřeních v médiích snaží poukázat na benefity nového projektu, který má komplex nahradit. Zřejmé je to například z následující věty: „Novostavba podle Hermana nebude převyšovat okolní zástavbu, naopak do ní zapadne a oživí její okolí, kde se dnes sdružují bezdomovci.“ (4) Zástupce HB Reavis se snaží nový projekt prezentovat jako něco, co zlepší úroveň života v dané oblasti a omezí bezdomovectví, které je jeho optikou viděno jako nežádoucí a patologický jev. Média pak tento postoj nijak neproblematizují a šíří ho dál směrem ke čtenářům, čímž je podpořen neoliberální pohled na město jako místo, jehož podobu mají právo měnit a užívat především subjekty disponující kapitálem.

Argument bezpečností je zřejmý také z následující citace Petra Hermana: „Je nereálné do současné nevyhovující budovy, která má navíc nezdravé mikroklima, získat nového nájemce“ (6). Developer se tímto tvrzením snaží veřejnost přesvědčit, že je ve veřejném zájmu budovu zbourat a nahradit, čímž zastírá vlastní ekonomické zájmy. K bezpečnosti dále odkazuje věta popisující průběh demolice: „Majitel chce v nejbližších dnech pozemek oplotit, aby zajistil bezpečnost v okolí stavby“ (85). Firma prostřednictvím mluvčí také v médiích v souvislosti s bouráním komplexu deklaruje svůj zájem o životní prostředí: „Veškeré práce podle ní budou šetrné k životnímu prostředí a mobilní čisticí stroje uklidí případné nečistoty na přilehlých komunikacích.“

Na možný benefit nového kancelářského komplexu poukazuje také samostatný článek v deníku Právo začínající větou „Pokud získá povolení projekt společnosti HB Reavis pro dolní část pražské Vinohradské třídy pod Českým rozhlasem, dočkáme se v Praze první

budovy s prestižním certifikátem WELL Building Standard” (40). Nekritické vyzdvihování developera, jeho rámování coby průkopníka a používání první osoby množného čísla naznačuje, že se jedná o PR text, což však čtenáři nemusí být zcela jasné.

Developera média prezentují také jako subjekt, který chce, aby se veřejnost podílela na jeho projektech. Dokládá to například zařazení přímé citace ředitele HB Reavis pro Česko Petra Hermana: *„Chceme dát lidem možnost, aby rozhodli, jaké služby nebo obchody by v nových budovách neměly chybět“* (54). Jakým způsobem by se veřejnost měla do rozhodování zapojit, však není z textu jasné. Nový projekt také podle další citace Hermana *„dává lokalitě šanci stát se místem, kam budou lidé rádi dojíždět za prací a které bude zároveň sloužit svému bezprostřednímu okolí“* (14). Herman chce tímto zřejmě legitimizovat záměr developera a argumentuje benefity, které podle něj projekt přinese. Média se tak podílejí na tvorbě obrazu HB Reavis coby firmy, která primárně dbá na veřejné blaho, a její ekonomické zájmy zůstávají na první pohled skryty.

Stavba, která má Transgas nahradit, je v jednom ze článků označena jako *„nová dominanta“* (76). Z toho vyplývá, že firma HB Reavis podle autorky textu na místě brutalistního komplexu postaví kvalitní a obdobně výrazné budovy.

Zajímavým detailem je způsob, jakým se firma v médiích vyjadřuje k řízení ministerstva kultury o možném prohlášení Transgasu za památku. HB Reavis vystupuje velmi sebevědomě, nejdříve *„považuje řízení ministerstva spíše za formalitu“* (7) a je přesvědčena o tom, že *„demolice je nutná“* (12). Poté, co ministr kultury navrhl další přezkum původního zamítavého rozhodnutí prohlásit komplex za památku, vystupuje firma prostřednictvím mluvčího obdobně suverénně: *„Investor chápe kontrolu jen jako přezkum, zda nedošlo k procesnímu pochybení.“* (35).

Společnost je poté rámována jako subjekt, který je v případě prohlášení Transgasu památkou připraven obrátit se na rozhodčí soud, o čemž vypovídá tato věta: *„V arbitráži by společnost požadovala od Česka náhradu vzniklých škod, jež se podle odhadu pohybuje okolo 22 milionů eur, což odpovídá částce okolo 580 milionů korun“* (42). Na stranu developera se otevřeně kloní i autor článku větou: *„Investor má pro rozhněvání pochopitelný důvod.“* Následně vysvětluje, že HB Reavis o možnosti udělení památkové ochrany nevěděl, když komplex kupoval.

Novináři informují také o faktu, že se společnost rozhodla ministrowi kultury poslat otevřený dopis, v němž mu vytýká, že předjímá závěr přezkumu. Část dopisu otiskl ve svém článku i deník Právo: *„Takový postup zcela odporuje principům právního státu a nutí nás*

bránit se u arbitrážní komory ve Stockholmu. V důsledku by Vaše slova mohla stát daňové poplatníky miliardu českých korun“ (44). Firma se odvolává na dodržování práva, přitom její vyjádření působí téměř jako výhrůžka ministrovi kultury.

Poté, co stát odmítl památkovou ochranu komplexu a firma získala pravomocné povolení k jeho zbourání, média přinášejí zprávu, že HB Reavis chce výrazně omezit působení v Česku a prodává několik projektů v Praze, a to včetně zmíněného Transgasu. Novináři reflektují, že se situace stává nepřehlednou: *„Není jasné, co bude plánovaná změna majitele znamenat pro připravovanou demolici“ (89). V jiném článku se autor pozastavuje nad nejasný postupem firmy, například použitím odporovacího poměru mezi větami: „Zda se bude (návrh) realizovat, vůbec není jasné. Investor totiž krátce poté, co od radnice Prahy 2 získal platný demoliční výměr, oznámil, že hodlá vše prodat. Přesto začal připravovat demolici“ (94).*

Jeden ze článků (102), který se věnuje plánovanému prodeji projektů firmy HB Reavis v Praze, je založen výhradně na výpovědích výkonného ředitele celé skupiny Mariána Hermana. Firma tím ve článku dostala nezvykle velký prostor a k postoji jejího představitele nezaznívá žádný protinázor. Jako nejvýraznější projekt firmy autorka článku vyhodnotila právě Transgas, což demonstruje i samotný titulek *„HB Reavis v Praze prodává i Transgas, je o něj velký zájem“*. Text jednak vyzdvihuje úspěchy developera v zahraničí, jednak osvětluje důvody, proč se firma rozhodla utlumit své aktivity v Česku. Jako *„poněkud zaražející“* hodnotí autorka rozhodnutí HB Reavis prodat objekt bývalého obchodu Merkuria v Holešovicích jen chvíli poté, co ho firma koupila. Obecně lze říci, že článek čtenářům velmi nekriticky předkládá postoje developera.

V případech, kdy média referují o bourání komplexu, je hlavním zdrojem informací developerská společnost. Debaty o bourání a případné protesty ze strany památkářů, odborníků i laiků jsou potom v jednom z článků explicitně popsány jako překážky, které stojí developerovi v cestě. Vnímání této debaty prizmatem developera je zřejmé i z těchto vět: *„Ovšem i záměr zbourat starou budovu, která není památkou, a nahradit ji novou, obvykle vyvolá velké vášně a debaty. (...) Pomineme-li tento fakt, který komplikoval například záměry společnosti HB Reavis zbourat soubor budov Transgas...“ (77).*

Firma opět vystupuje v souvislosti s plánovanou demolicí podle analyzovaných textů velmi sebevědomě. Novináři uvádějí, že její průběh by mohla ovlivnit rekonstrukce tramvajové trati v blízkosti budov. Developer podle nich ale *„žádné komplikace nečeká“ (93).*

Kromě HB Reavis analyzované články okrajově pojednávají i o dalších developerech, například v souvislosti s jinými budovami ohroženými bouráním. V některých textech je zdůrazněna jejich dravost, například za pomoci obrazných vyjádření, jako tomu je v případě těchto vět: *„Developéři již delší dobu usilují o to, poslat k zemi i dům číslo 47 na rohu Václavského náměstí a Opletalovy ulice. Rádi by pronikli i na atraktivní parcely v Jindřišské a sousední Růžové ulici. (...) V Růžové se tlačí na parcelu, která nebyla šest století zastavěna”* (28).

Dále se texty dotýkají také obecné role developera v rámci rozvoje města. V jednom z rozhovorů zazní otázka *„Jak by tedy mělo vypadat nastavení vztahů mezi architektem, městem, developerem a veřejností?“* (66), což značí, že je to pro média aktuální téma.

Novináři dále reflektují, že výraz developer může v očích veřejnosti nést negativní konotace. Explicitně to zmiňují ve dvou otázkách: *„To asi ovlivňuje i negativní nálepka, již developéři získali. Developer je škůdce, s developmentem je spojena korupce. U někoho oprávněně, ale nyní jsou tak vnímáni všichni developéři...“* (45) nebo *„Někteří developéři se začínají označovat za rezidenční stavitele. Veřejnost vnímá slovo developer poměrně pejorativně...”* (65).

Obraz developera, v tomto případě firmy HB Reavis, je na stránkách analyzovaných médií nejednoznačný. V některých případech jsou publikovány výrazně nekritické texty, které poukazují na úspěchy firmy a na problematiku památkové ochrany nahlíží jejím prizmatem. Jindy novináři zdůrazňují fakt, že se developéři netěší velké popularitě a snaží se o reflexi jejich postavení ve společnosti.

4.4 Architekti

4.4.1 Václav Aulický

Z autorů komplexu Transgas novináři ve zkoumaných člancích nejčastěji zmiňovali Václava Aulického, který je posledním žijícím členem kolektivu. Ivovi Loosovi, Jindřichu Malátkovi a Janu Eisenreichovi se texty věnují jen okrajově, většinou jde o strohé konstatování, že jsou spoluautory projektu, což čtenáři přináší základní informace o stavbě.

Obraz Aulického je o poznání detailnější. Na začátku kauzy je vykreslen jako podporovatel nového návrhu objektu, který má Transgas nahradit, což působí paradoxně, a tento argument je často použit k podpoře a legitimizaci záměru developera. Příkladem jsou věty jako *„Nový návrh se líbí i dalším odborníkům včetně architekta Václava Aulického –*

jednoho z autorů souboru staveb ve stylu brutalismu“ nebo *„(budovy) chce developer zbourat, a dokonce sám její autor, architekt Václav Aulický, se vyjádřil, že by mu to nevadilo“* (4). V druhé větě si neobvyklé situace všímá sám autor článku a zdůrazňuje ji stupňovacím poměrem. Jako *„zajímavý případ“* to v rozhovoru (5) hodnotí předsedkyně Klubu Za starou Prahu Kateřina Bečková, podle níž se Aulický společně se zástupcem investora nového projektu a projektantem zúčastnil rady Národního památkového ústavu, kde podle slov Bečkové uvedl, že *„na zachování stavby jako autor nepři“*. Následně ho však údajně dojalo, že Klub navrhuje prohlásit stavbu za památku a zachování by si přál. V očích čtenáře se stupňuje rozpor, autor rozhovoru se snaží v situaci zorientovat a pokládá Bečkové následující otázku: *„Takže šlo spíš o skromnost, o jeho vlastní nedůvěru ke kvalitám stavby?“*. Bečková s tímto vysvětlením souhlasí a dodává: *„...zřejmě nechtěl projevit slabost, protože měl pocit, že se stavby stejně nikdo nezastane.“* Tímto rozhovorem tedy vzniká obraz Aulického coby skromného nebo dokonce nedostatečně sebevědomého či nejistého člověka.

V texech je Aulický označován jako *„přední architekt“* (28) nebo autor *„kontroverzních pražských staveb“* (8), mezi něž podle novinářů patří Automatická telefonní ústředna v Dejvicích, žižkovský vysílač a právě Transgas. S architektem je spojováno *„unikátní dílo“* a *„perly moderního brutalismu, které jsou v ohrožení“* (57).

V souvislosti s demolicí dejvické telefonní ústředny jeden z textů cituje Aulického, který říká: *„Lhal bych, kdybych řekl, že to neobřečím jako želva. Každý architekt si samozřejmě myslí, že jsou jeho díla skvělá a měla by tu zůstat navždy“* (8) nebo *„...plánované zbourání chápu. Na druhou stranu mi to rve srdce“* (22). Čtenář tedy na základě zařazení těchto přímých citací do článku může nabýt dojmu, že je Aulický citlivý člověk, který je navíc schopný reflektovat myšlení architektů a poukázat na to, že jsou často silně přesvědčeni o výjimečnosti a potřebnosti svých realizací. Schopnost reflexe je navíc zdůrazněna použitím věty *„Sám však přiznává, že stavba je již dnes pro svůj původní účel nepoužitelná a jiné využití se pro ni hledá jen obtížně“* (8).

Určitá melancholie a smutek architekta jsou zřejmé i z rozhovorů, kterých noviny nabídlly hned několik. Novináři v nich Aulického označují jako *„kontroverzní postavu české architektury“* (9), na jehož díla *„panují rozdílné názory“*, které vzbuzují emoce a jsou hojně diskutované. Jako příklad je potom uvedena *„slavná žižkovská věž, která se stala nepřehlédnutelnou dominantou Prahy.“* Novináři opět zdůrazňují určitý rozpor mezi postoji Aulického, ale i jeho smířlivost a pragmatičnost: *„Sám Václav Aulický připouští smutek,*

pokud by jeho stavby měly jít k zemi, a zároveň se na věc dívá pragmaticky: svým původním účelům už neslouží.“ Otázky potom často směřují k emocím a pocitům architekta: „*Jaký je to pro architekta pocit, když se stavby, které navrhl, bourají?*“ (9) nebo „*Asi je zbytečné se ptát, jak by vám bylo, kdyby Transgas zbourali?*“ (37).

Později je z analyzovaných textů zřejmé, že v médiích mohlo dojít k určité dezinterpretaci postoje Aulického. Tvrzení „*Šlo o dílo kolektivu autorů. Jeden z nich, Václav Aulický, popřel, že by souhlasil s plánovanou demolicí*“ (19), autor článku podpořil přímou citací architekta, podle níž nikdy nic podobného neřekl. Situace tak pro čtenáře, který kauzu sleduje blíže a seznámil se s dřívějšími články, začíná být nejasná. Novináři si toho jsou vědomi a snaží se Aulického postoj přiblížit v dalších rozhovorech, kde například kladou otázku „*Řekl jste, že jste nedal souhlas s demolicí Transgasu. Je to opravdu tak?*“ (20). V jiném, později vydaném textu už média uvádějí, že „*Proti demolicí Transgasu jako jedinečné high-tech architektury v Praze vystupovala širší i odborná veřejnost a také architekt Václav Aulický, spoluautor komplexu*“ (53).

Architekt je v počátcích kauzy vykreslen jako podporovatel nového projektu, později se však ukazuje, že s bouráním nesouhlasí, jeho obraz je tedy značně ambivalentní. Důvodem může být buď jeho názorový obrat, nebo nepochopení jeho postojů ze strany novinářů a jejich nepřesná prezentace čtenářům.

Díla Aulického a jeho kolegů novináři obecně rámuje jako pokroková. Zdůrazňují, že se vymykala standardu tehdejšího socialistického Československa. Zřejmé je to například z vět „*Jejich architektury, která ve své době odpovídala high-tech západnímu myšlení, si velice cení odborníci*“ (22) nebo „*Spolutvůrce Transgasu architekt Václav Aulický Právu nedávno řekl, že se tehdy českoslovenští tvůrci inspirovali high-tech západním stylem*“ (44). To, že Aulický vnímá Západ pozitivně a jako synonymum pokroku, je zřejmé i z této přímé citace: „*Projektovalo se hlavně roku 1968, v době nejprogresivnějšího momentu, měli jsme pocit, že se vracíme na Západ. (...) Nálada byla, že děláme něco západního*“ (75).

Aulický se na stránkách Lidových novin ohrazuje proti článku historičky umění Ivany Kalinové Kyzourové a tomu, že by byl Transgas příkladem normalizační architektury. Zdůrazňuje, že komplex byl Svazem architektů označen za „*typický příklad nesocialistické architektury*“ (26) a dodává: „*...nemyslím, že vše, co vzniklo v období normalizace (což nebyl návrh Transgasu), má mít automaticky nálepkou čehosi odsouzeníhodného či bezcenného, a to nejen v architektuře.*“ Je tedy zřejmé, že normalizace je na stránkách médií prezentována jako negativní součást československé historie a architekt považuje za důležité

se veřejně ohradit proti spojování této epochy s jeho dílem.

Dále se Aulický proti minulému režimu ohrazuje v rozhovoru pro deník Právo. Poněkud expresivní citace „*Když někdo říká, že je Transgas komunistická stavba, tak se mi ježí chlupy*“ (37) je uvedena hned v úvodu rozhovoru, autor textu ji tedy pravděpodobně vnímal jako nejvýraznější tvrzení, které může přilákat pozornost čtenářů. Označení Transgasu za „*komunistickou architekturu*“ (84) vnímá ve svém komentáři jako nesmyslné i redaktorka Lidových novin Jana Machalická: „*Je to totální zmatení pojmů. Autor, architekt Václav Aulický, je právem rozhořčený a poukazuje na to, že normalizační svaz architektů stavbu hodnotil jako typ nesocialistické architektury, a přesto mohla vzniknout.*“ Machalická tak dává najevo, že spojování komplexu s minulým režimem je legitimním důvodem pro architektovo rozhořčení. Podobná mediální vyjádření jsou projevem antikomunismu. Minulý režim je stavěn do kontrastu se současností a je vykreslen negativně, čímž dochází k vymezení se proti němu a podpoře současného statu quo.

4.4.2 Jakub Cigler

Zajímavým aktérem kauzy je architekt Jakub Cigler, jehož tým vytvořil návrh novostavby, která má nahradit komplex Transgas. V analyzovaných textech je mu věnován relativně velmi malý prostor. Ve většině článků je zmíněn bez jakékoliv přímé citace a pouze okrajově, a to prostřednictvím stručného konstatování, že stojí za plánovaným projektem revitalizace.

Pokud je Ciglerovi v člancích věnována větší pozornost, novináři ho většinou rámuji jako člověka, který je zároveň autorem dalších administrativních nebo rezidenčních budov, mimo jiné stavby Florentinum na Florenci a Quadrio ve Spálené ulici v Praze. Druhá jmenovaná realizace je rovněž tematizována v rozhovoru s ředitelem odboru památkové péče na pražském magistrátu Jiřím Skalickým, který Quadrio hodnotí jako „*předimenzovanou a relativně levně vyhlížející stavbu*“ (51). Quadrio je rovněž v souvislosti s Ciglerem zmíněno v jednom z názorů z fóra webu iDnes.cz, které otiskl deník MF DNES. Čtenářka je k práci architekta poměrně skeptická a obavu z jeho projektu, který má nahradit Transgas, vyjadřuje následovně: „*Vzhledem k tomu, že novou budovu bude stavět autor zcela jalového a předimenzovaného Quadria, nedělám si iluze, že nová stavba bude hodnotnější než současný Transgas*“ (83).

Naposledy se komplexu Quadrio v komentáři věnuje redaktorka Lidových novin Jana Machalická (84), podle níž „*trčí v zástavbě Nového Města jak pěst na oko a stylově se*

bije s okolními domy.“ Autorka ve stejném textu také píše: „*Již řadu let v Praze žádné skvělé stavby nevznikají, velkou část z nich projektuje právě Cigler a spol., až to vypadá, že studio má Prahu propachtovanou.*“ Ciglerovi tímto vyčítá, že se nepodílí na rozvoji pražské architektury a neprojektuje kvalitní a hodnotné stavby, čímž jeho osobu a tvorbu nelegitimizuje.

Na základě zmíněných příkladů tedy říct, že v analyzovaných člancích jsou Ciglerovy dřívější realizace, zejména Quadrio, vykresleny negativně a jsou terčem kritiky ze strany zástupce Prahy, zástupkyně veřejnosti i novinářky. Netěší se v médiích velké popularity a jeho obraz do určité míry narušuje Ciglerovu roli coby vhodného autora nového návrhu.

V jiných textech je ale Ciglerův nový projekt plánovaný na místě Transgasu vykreslen neutrálně až pozitivně. Dokazují to například věty „*Národní památkový ústav pro Prahu s demolicí staveb ale souhlasí a za akceptovatelný považuje i nový návrh od architekta Ciglera. Nový návrh se líbí i dalším odborníkům včetně architekta Václava Aulického – jednoho z autorů souboru staveb ve stylu brutalismu*“ (4). Poněkud méně citově zabarvená slova používá ve vztahu k Ciglerově práci Aulický v rozhovoru pro deník Právo (20). Explicitně netvrdí, že se mu návrh líbí, místo toho říká, že „*není proti*“. Architekt Zdeněk Lukeš, kterého novináři oslovili, pak projekt hodnotí jako „*architektonicky i urbanisticky kvalitní*“ (65).

V analyzovaném souboru textů Cigler výrazněji vystupuje v rámci jediného rozhovoru, který byl otištěn deníkem MF DNES (66). Ciglera autor rozhovoru explicitně představuje jako „*předního českého architekta*“. Úvodní text konstatuje, že „*Kolem jeho staveb nelze projít bez povšimnutí.*“ Kromě českých projektů jsou také zmíněny jeho stavby v Bratislavě a Sofii a fakt, že pracoval v Holandsku, Británii a Rusku. O Ciglerovi text referuje relativně nekriticky, jako o váženém architektovi, který má výrazný rukopis a nezanedbatelné pracovní zkušenosti ze zahraničí. Rozhovor není příliš konfrontační, například zcela chybí zmínka o kritizovaném komplexu Quadrio.

Rozhovor je také veden poměrně obecně a týká se mimo jiné srovnání výstavby v Česku a v zahraničí. Autor například Ciglerovi klade otázku, jak by mělo vypadat nastavení vztahů mezi architektem, městem, developerem a veřejností, což dokazuje, že se novináři alespoň v určité míře zabývají rozložením moci v rámci města a přispívají k debatě o tom, komu náleží právo na město.

Zásadním zjištěním je, že v titulku, v úvodu ani v žádné z otázek není explicitně

zmíněn komplex Transgas. Čtenář, který není s kauzou seznámen a nesleduje ji, nemá na základě rozhovoru možnost zjistit, že Cigler navrhl budovy, které mají Transgas nahradit, a že je tak součástí živé a do určité míry kontroverzní kauzy. Slovo Transgas se v celém rozhovoru objeví pouze jednou, a to v Ciglerově odpovědi na obecně položenou otázku související s pohledem veřejnosti na architekturu. Není jasné, jestli důvodem absence otázek týkajících se v té době aktuální kauzy Transgas byl autorův záměr, nebo se tato část rozhovoru nedostala na stránky novin z důvodu krácení v rámci editorské činnosti.

Rovněž není jasné, čím bylo dáno poměrně nevýrazné zastoupení Ciglera v rámci analyzovaných článků. Důvodem může být například architektova neochota jednat s novináři a poskytovat vyjádření či rozhovory, fakt, že novináři považovali za důležitější oslovovat s žádostí o reakci na vývoj kauzy investora projektu, tedy společnost HB Reavis, nebo domluva developera s architektem na tom, kdo bude k projektu primárně vystupovat v médiích. Celkově byla na stránkách novin společnost HB Reavis reprezentována výrazně častěji a obsáhleji než architekt Cigler.

Novináři v daném období vytvořili poměrně negativní obraz Ciglerovy dřívější realizace, komplexu Quadrio. O novém projektu, který měl nahradit Transgas, referovali neutrálně až kladně. Výrazně pozitivní obraz Ciglera potom vytváří jediný publikovaný rozhovor s ním. Důvodem je vynechání otázek, které by se týkaly živé a kontroverze budící kauzy, upozadění možné kritiky plánovaného projektu a zdůraznění výjimečnosti a zkušeností architekta. Na legitimitě a kompetenci Ciglerovi v textu přidává také popis jeho působení v zahraničí.

4.5 Vláda

Coby zástupce vlády analyzované texty nejčastěji zmiňují ministerstvo kultury, kterému je připisována zásadní role v tom, jestli bude nebo nebude komplex Transgas prohlášen za památku. Ministerstvo je často považováno za původce děje, čehož je v člancích dosaženo užitím činného rodu sloves. Příkladem jsou spojení „*žádost klubu řešila poradní komise ministerstva kultury*“ (3), „*ministerstvo kultury stále zvažuje*“ (8), „*ministerstvo kultury se ... zabývalo*“ a „*ministerstvo ... rozhodlo*“ (11), „*ministerstvo kultury ... zamítlo návrh*“ (12, 21), „*ministerstvo kultury se přiklonilo k expertnímu názoru*“ (13), „*ministerstvo ... neprohlásilo za kulturní památku*“ (14, 19), „*ministerstvo kultury odmítlo prohlásit*“ (16, 17, 18), „*ministerstvo kultury usoudilo*“ (23), „*ministerstvo ... do voleb nerozhodne*“ (46, 47), „*ministerstvo kultury zastavilo přezkumné řízení*“ (54), „*chránit památku*

ministerstvo odmítlo“, „*zamítavý postoj ministerstvo opřelo*“ a „*úřad potvrdil původní rozhodnutí*“ (56), „*ministerstvo neudělilo*“ (63, 81) a „*ministerstvo kultury ... návrhu nevyhovělo*“ (75).

Nejdříve je v textech původcem děje ministerstvo, tedy relativně instituce jako celek, později se začne objevovat postava tehdejšího ministra kultury Daniela Hermana, jemuž jsou připisovány kroky spojené s rozhodováním o budoucnosti komplexu. Herman je rámován jako iniciátor přezkumu původního rozhodnutí ministerstva kultury neprohlásit Transgas za kulturní památku. Některá tvrzení na čtenáře můžou působit dojmem, že verdikt závisí zcela na něm, připisují mu tedy absolutní moc. Příkladem jsou věty „*ministr kultury změnil rozhodnutí resortu*“ (42) nebo „*ministr zamítl námitku investora*“ (46).

Zajímavým aspektem reprezentace Hermana a ministerstva kultury je snaha novinářů předjímat, jaké finanční dopady může rozhodnutí mít. Příkladem je věta „*ministřovo rozhodnutí může přijít stát na půl miliardy korun*“ (42) nebo „*případný soud nebo arbitráž s majitelem by totiž (ministerstvo) pravděpodobně prohrálo a muselo by mu uhradit nejen cenu, za niž si stavbu řádně koupil, ale i náklady na projekt novostavby a ušlý zisk z ní*“ (97). Zároveň Hermana vykreslují jako člověka, který se o možné finanční škody příliš nezajímá: „*zminěné dopady na stát nechávají Hermana bez starostí.*“ Po zrušení přezkumného řízení potom sám Herman argumentuje právě „*finanční stránkou*“ (53).

Novináři však zastavení přezkumného řízení spojují spíše s faktem, že Herman „*nebyl zvolen do Sněmovny a ve funkci nejspíš končí*“ (53). Některé texty jsou k postupu Hermana relativně kritické. Na osudu Transgasu se podle jednoho z článků „*podepsali úředníci ministerstva kultury v čele se samotným ministrem Danielem Hermanem, který ještě v září 2017 sliboval, že Transgas zachrání, po prohraných volbách ho však odsoudil k smrti*“ (62).

Pokud texty referují o zastavení přezkumného řízení, vyskytují se v nich odporovací poměry. Novináři tak poukazují na rozpor mezi chováním Hermana v minulosti a po volbách: „*ministr kultury Daniel Herman sice nařídil toto rozhodnutí prověřit, ale za pár měsíců řízení v listopadu téhož roku ukončil*“ (85) nebo „*tehdejší ministr kultury Daniel Herman (KDU-ČSL) nechal rozhodnutí úředníků přezkoumat, ale později přezkumné řízení ukončil*“ (93).

Ministr Herman je většinou zmíněn formou citace, parafráze nebo popisu jeho aktivit. V analyzovaném vzorku se vyskytuje jeden rozhovor (43), který se kromě památkové péče týká také řešení dopravních obtíží v Praze, protože byl Herman v té době volebním

lídrem pražské kandidátky KDU-ČSL. Jedna z otázek se týká přímo případu Transgas a Herman odpovídá, že komplex bude brán jako památka, a tak se zabrání jeho zbourání. K tomu však nakonec nedošlo z důvodu zrušení přezkumného řízení.

Některé texty aktivitu ministerstva explicitně hodnotí. Příkladem můžou být věty „*bohužel se však ukazuje, že na ministerstvu kultury kulturní zákonitosti neznají, nebo nechtí*“ a „*mladým památkám nepřejí*“ (1) nebo „*ministerstvo kultury uděluje pozoruhodným stavbám z druhé poloviny 20. století památkovou ochranu jen velmi zřídka*“ (31). Prohlášení budovy za památku ministerstvo podle médií odmítlo s „*argumenty stejně málo odbornými a stejně předpojatými vůči moderní architektuře, jaké obsahovala předchozí stanoviska pražských památkářů*“ a snahu zvrátit události „*zakončila pirueta ministra Hermana*“ (62). Další negativní hodnocení činnosti ministerstva je zřejmé z vět „*v případě Transgasu selhávají památkáři i ministerstvo kultury*“ (84) nebo „*Reprezentativní vzorek toho podstatného z naší hmotné historie se neřízeně zužuje. S logickým přispěním investorů, s méně logickým přispěním ministerstva kultury*“ (103). Jeden z textů potom poukazuje na „*neochotu ministerstva kultury ... prohlašovat mladší stavby za památky*“ (103). Na druhou stranu se objevuje i zmínka o případech, kdy ministerstvo kultury udělilo status památky některým dalším poválečným budovám, jako je obchodní dům Máj, budova Federálního shromáždění nebo vysílač Ještěd (31).

Autoři rovněž do textů zařazují hlasy, které poukazují na chyby ministerstva. Parafrazují například historika moderní architektury Petra Vorlíka, podle nějž by mělo být ministerstvo „*v ochraně socialistických staveb aktivnější*“ a který se bojí, že je „*ministerstvo není schopné docenit*“ (2). Jako „*naprosto nemorální kličku*“ (58) hodnotí chování ministra kultury přímou citací historička umění Milena Bartlová. Autorský text historika architektury Rostislava Šváchy (62) potom přímo apeluje na ministerstvo. Je podle něj „*nutné*“, aby všechny stavby Transgasu prohlásilo za památku.

Texty si všímají kritiky ministerstva ze strany expertů, což naznačují věty „*resort se ocitl pod silným tlakem odborníků*“ (31) nebo že „*rozhodnutí ministerstva protestují i vedoucí kateder dějin umění z vysokých škol*“ (19). Pozornost upírají také směrem k veřejným demonstracím, kde protestující podle médií dávají situaci „*za vinu ministru kultury Danielu Hermanovi*“ (58, 60).

Některé články rámuje ministerstvo kultury jako subjekt, který je překážkou dalším subjektům v dosažení jejich cílů, a to včetně developera. Příkladem může být tvrzení, že do plánů miliardáře Ivana Chrenka „*letos na jaře vstoupilo ministerstvo kultury*“ (6) nebo že

naplnění plánu jeho firmy HB Reavis „*dosud brání ministerstvo kultury*“ (42). Z těchto vět je zřejmé, že autoři článku na problematiku nahlíželi optikou developera a činnost ministerstva vnímali jako nežádoucí pro rozvoj jeho projektů.

Dalším subjektem, který spadá do kategorie vládních představitelů a v souvislosti s Transgasem se objevil v analyzovaném vzorku, je v té době nastupující ministr kultury Antonín Staněk. Zmínka o něm je však pouze okrajová. Pozoruhodnější je fakt, že součástí vzorku byl rozhovor s tehdejším ministrem obrany Martinem Stropnickým, který přinesl deník Mladá fronta DNES (49). Autor rozhovoru Stropnického označuje za jednoho z „*nejoblíbenějších tuzemských politiků*“ a ptá se na otázku, zda sleduje diskuze „*o odstranění Transgasu a dalších památek z nedávné doby*“. Fakt, že novinář pokládal za důležité se zeptat ministra obrany na tuto otázku, ačkoliv na první pohled nesouvisí s jeho resortem, značí, že šlo v dané době o důležité celospolečenské téma.

4.6 Zástupci památkové péče

V souvislosti s památkovou péčí analyzované články nejčastěji zmiňují Národní památkový ústav (NPÚ) a pražské památkáře. Při bližší analýze ale není zcela jasné, jaký postoj k Transgasu památkové úřady zaujímají, jejich obraz totiž není konzistentní a pro čtenáře může být obtížné se v situaci zorientovat. Jeden ze článků poukazuje na fakt, že „*zatímco pražské pracoviště Národního památkového ústavu prohlášení za památku nedoporučilo, odborná komise generálního ředitelství téhož ústavu ano*“ (19). Zároveň se generální ředitelka Národního památkového ústavu Naděžda Goryczková podle médií „*veřejně distancovala od postupu příslušných orgánů památkové péče*“ (23).

Nepřehlednost situace si novináři uvědomují, a proto se v rozhovoru se zmíněnou šéfkou NPÚ pokládají následující otázku: „*Národní památkový ústav nejprve proti demolici nebyl, ale pak svůj názor změnil. Proč?*“ (69).

V analyzovaném vzorku média přinesla celkem dva rozhovory s ředitelkou NPÚ Goryczkovou. V jednom z nich je rámována jako osoba, která není „*jen*“ generální ředitelkou, ale jako památkářka se odborně zabývá moderní architekturou. Dále je zdůrazněno, že šéfkou úřadu „*je už deset let*“ (67). Tyto obraty podporují obraz Goryczkové coby kompetentní osoby v debatě nejen o Transgasu, která má jednak dlouholeté zkušenosti v čele úřadu, jednak se na odborné úrovni zabývá právě moderní architekturou.

Rozhovor se kromě konkrétních případů, které úřad v dané době řešil, týká také obecného mechanismu jeho fungování. Autora například zajímá, kolik spravuje NPÚ

památkových objektů, jak často o nové objekty usiluje nebo co posuzuje před tím, než navrhne moderní budovu prohlásit za památku (67). Volba těchto otázek dokládá, že si novinář uvědomuje, že pro čtenáře může být situace s památkovou péčí v Česku nepřehledná, proto se jí snaží přiblížit veřejnosti. Přímou v úvodu rozhovoru potom autor zdůrazňuje citaci Goryczkové, že „*památkáři často narážejí na nepochopení, proč si konkrétní moderní stavba, třeba Transgas, zaslouží ochranu*“ (67), čímž poukazuje na komplikovaný vztah mezi veřejností a úřady památkové péče.

I druhý rozhovor s Goryczkovou vyznívá pro NPÚ relativně pozitivně a není příliš konfrontační. Hned v úvodu je popsán jako úřad, který „*dohlíží na to, aby si památka svou hodnotu zachovala i po přestavbě*“ (69), je mu tedy připisována role ochránce, který dbá na to, aby byly opravy historických památek provedeny citlivě. Rozhovor se opět dotýká obecných mechanismů práce úřadu a přibližuje je čtenářům.

Kromě Goryczkové přinesly noviny rozhovor také s šéfem pražských památkářů Jiřím Skalickým. Text hned v úvodu zdůrazňuje, že Skalický „*nesouhlasí s některými postoji státního Národního památkového ústavu, další instituce, jež pečuje o historické budovy*“ (51). Skalický poukazuje na názorový obrat NPÚ v otázce Transgasu a zabývá se obdobnou otázkou, jako tato diplomová práce, tedy „*kdo má v republice větší sílu*“. Staví proti sobě „*zájmy investora, který neudělal nic nelegálního, anebo zájmy určitých zájmových skupin, které prosazují skanzenizaci centra Prahy*“. Z tohoto tvrzení je zřejmé, že minimálně v otázce Transgasu dává Skalický za pravdu argumentům developera.

Některé texty práci památkářů otevřeně problematizují. Zřejmé je to například v rozhovorech, kdy se otázky dotýkají například toho, jestli památkáři svými rozhodnutími nezpůsobují „*umrtvenost center*“ (5) nebo jestli není „*přístup pražských památkářů příliš konzervativní*“ a centrum Prahy pak nefunguje jako skanzen (39). Rozhovor s Davidem Vávrou je potom uveden architektovou citací „*ortodoxní památkáři by chtěli zachovat Prahu jako na Langweilově modelu z počátku 19. století*“ (41). Část památkářů je tím vykreslena jako skupina konzervativně až zpátečnický uvažujících lidí.

V názorových textech se také objevuje explicitní kritika úřadu. Příkladem jsou věty „*současný extremismus některých rádo by památkářů možná brání vyrůst daleko lepšímu objektu, než je Transgas*“ (48), „*souhlas pražských památkářů s bouráním trpěl závažnými odbornými vadami, ze kterých čišela nesnášenlivost k moderní architektuře a urbanismu*“ (62) nebo „*v případě Transgasu selhávají památkáři i ministerstvo kultury*“ (84). V jednom z textů potom autorka kritizuje údajný aktivismus památkářů: „*památkáři aktivisté*

a odborníci aktivisté vehementně bojují za jednotlivé stavby z doby socialismu, ale skutečně zásadní ataky na památkovou péči ponechávají takřka bez povšimnutí“ (98).

Některé články obsahují názory na to, jak by činnost památkářů měla v ideálním případě vypadat. Typické je použití modálních sloves v podmiňovacím způsobu. Příkladem jsou věty „*památkáři a ochránci památek by neměli připouštět, že nezáleží na urbanistickém kontextu staveb“ (23), „měl by to být Národní památkový ústav, kdo určuje témata debat o památkové péči“ (68) nebo „odborníci a památkáři by se spíš než Transgasem měli zabývat skutečnými útoky na památkovou péči“ (98).*

Objevuje se však i zmínka o památkářích nesoucí pozitivní konotace: „*K úkolům památkové péče patří snaha uchovat z každého období architektonických dějin reprezentativní soubor hodnotných staveb. Českým památkářům se tento úkol dlouho dařilo plnit. V ochraně památek meziválečného funkcionalismu jsme se dokonce kolem roku 1970 ocitli v popředí tehdejší kulturní Evropy“ (62). Nelze tedy říci, že by obraz památkářů na stránkách analyzovaných novin byl čistě negativní.*

4.7 Zástupci Prahy

Média v kauze Transgas rovněž reflektovala postoje městské části Prahy 2, kam komplex územně spadal, i magistrátu. Praha 2 je několikrát zmíněna v souvislosti s povolením bourání komplexu. Tamnímu stavebnímu úřadu je připisováno rozhodnutí, na jehož základě „*demolice sporné budovy Transgasu dostala zelenou“ (80). Jeden z textů potom přináší čtenářům vhled do vývoje kauzy v posledních letech: „(Klub Za starou Prahu) v srpnu 2018 podal námitku kvůli podjatosti úředníků městské části i jeho starostce Janě Černochové (ODS). Tyto námitky stavební úřad neuznal“ (81).*

Po zahájení demolice Transgasu média přinášejí názor zastupitele Prahy 2 Jaroslava Němce, který vyjádřil obavu, aby „*pozemek neležel dlouhé roky ladem“ (93). Dále je zařazena citace, v níž Němec upozorňuje na technickou obtížnost výstavby na místě, kde stával Transgas. Němec je tak jediným konkrétním hlasem z vedení Prahy 2, který se ve zkoumaném vzorku objevil⁷. Není však jasné, proč autor článku zařadil právě jeho citaci.*

Magistrát hlavního města Prahy je výrazněji reprezentován zejména v textech, které pojednávají o možném odkupu komplexu od společnosti HB Reavis. Poprvé se informace objevuje ve článku s titulkem „*Hlavní město chtělo koupit Transgas“ (95). Ten dále*

⁷ Média dále citovala dva zdroje z odboru komunikace městské části.

konstatuje, že „*Praha zatím neuspěla a Transgasu tak dál hrozí demolice, s níž se začalo v pátek*“. Magistrát je vykreslen jako subjekt, který je ve svém snažení dosud neúspěšný. Text zmiňuje šéfa výboru pro územní rozvoj Petra Zemana a primátora Zdeňka Hříba, podle nichž je Transgas „*cenný*“. Konkrétnější důvody, proč se magistrát snažil Transgas odkoupit a zda měl na rozhodnutí vliv nátlak ze strany veřejnosti, však čtenářům z článku nejsou zřejmé.

Kontext kauzy je přiblížen v jiném textu, podle něž „*O komplex na Vinohradské třídě projeví zájem už loni v prosinci, kdy majiteli pozemků, společnosti HB Reavis, poslali výzvu k jednání, které proběhlo včera*“ (96). Z toho je tedy zřejmé, že nejde o impulzivní krok magistrátu, ale o jeho dlouhodobější snahu. Zástupci magistrátu jsou rámováni jako lidé, kteří se pokusili „*zachránit budovu Transgasu*“. Toto spojení⁸ nese pozitivní konotace a naznačuje, že autor snahu vedení Prahy oceňuje. Neúspěch magistrátu je dále reprezentován spojeními „*jednání o odkupu ze strany Prahy nedopadla dobře*“ (100) a „*hlavní město Praha dokonce projeví zájem o odkoupení Transgasu, ovšem bez úspěchu*“ (102). Druhou větou autor řadí magistrát mezi další zájemce o odkup komplexu a výrazem „*dokonce*“ poukazuje na překvapivost situace.

K Transgasu se na stránkách analyzovaných médií vyjádřily i další subjekty spojené s magistrátem, například náměstkyně dřívější primátorky Petra Kolínská, která v souvislosti s komplexem poukázala na problém památkové péče (61), nebo kandidát na primátora Zdeněk Stuchlík, který vyjádřil nesouhlas s vymezováním se proti stavbám, jako je Transgas (78).

Okrajově je zmíněn také Institut plánování a rozvoje hlavního města Prahy. Ten podle médií souhlasil s postojem ministerstva kultury a „*kritizoval mimo jiné i to, jak budova působí na okolí*“ (93). Řadí se tak mezi aktéry, kteří památkovou ochranu komplexu nepovažují za nutnou.

4.8 Umělci

V souvislosti s uměním novináři v analyzovaných článcích zmiňovali postavu italského malíře Pabla Picassa, který je autorem předlohy, podle níž mozaikář Sauro Ballardini vytvořil mozaiku umístěnou v interiéru komplexu Transgas. Picassa autor článku explicitně označuje jako „*legendárního*“ a mozaika má díky spojitosti s ním „*výjimečnou hodnotu*“

⁸ S ochranou či záchranou komplexu je jinak v textech spojován zejména Klub Za starou Prahu, jak už bylo zmíněno výše.

(99), ačkoliv se na její realizaci osobně nepodílel. Obraz Saura Balladiniho je dotvořen zařazením výpovědi jeho syna Andrei. Lidové noviny s ním dokonce přinesly samostatný rozhovor (103).

O rozsahu a významu kauzy Transgas vypovídá fakt, že ji umělci v dané době přímo reflektovali, což neuniklo pozornosti médií. V jednom ze článků (106), který se věnuje výstavě Lukáše Machalického, se píše: „*Nadčasová témata na závěr střídá dílo reagující na současnost, a to na kauzu demolice pražské budovy Transgasu. K té se Machalický hlásí samostatnou instalací umístěnou za sklem, kterou tvoří zrezivělé potrubí rozřezané úhlovou bruskou.*“ Zmínka se sice nachází v závěrečné části článku, ale její zařazení je důkazem, že novinář tuto část výstavy považuje za podstatnou, a proto o ní informuje čtenáře, u nichž předpokládá znalost alespoň základních souvislostí této kauzy.

Zajímavým zjištěním je fakt, že otázkám pražské památkové ochrany se věnoval rozhovor s fotografem Herbertem Slavíkem (39), který Lidové noviny zařadily v rámci seriálu o budoucnosti Prahy. Slavík je v textu explicitně označován jako uznávaný fotograf, čtenářům však nemusí být jasné, proč byl novinami osloven k rozhovoru o výstavbě v Praze. V medailonu je popsán následovně: „*Dlouhodobě se věnuje portrétování českých osobností. Významnou součástí jeho tvorby je sportovní fotografie.*“ V rozhovoru ale odpovídá na otázku, zda je přístup pražských památkářů příliš konzervativní nebo jestli funguje centrum jako skanzen, což na první pohled s jeho prací fotografa nesouvisí. V odpovědi potom explicitně zmiňuje komplex Transgas, jehož zachování by podpořil. Z toho je zřejmé, že téma v dané době rezonovalo společností a v médiích se k němu vyjadřovaly osobnosti, které sice noviny označovaly jako uznávané, ale pocházely z jiného oboru a nebyly součástí odborné veřejnosti.

Na pomezí umění a aktivismu se pohybovala iniciativa Bolt958, která v prosinci 2017 protestovala proti plánovanému zbourání Transgasu happeningem, při němž odpálila několika červených dýmovnic. Tento akt, který byl po vizuální stránce poměrně atraktivní, se však na stránky analyzovaných médií v daném období nedostal. Co bylo přesným důvodem toho, že novináři o události ani jednou neinformovali, nelze touto analýzou zjistit. Možným vysvětlením je například to, že šlo o jednorázovou akci, která podle novinářů a editorů nebyla natolik důležitá, aby se dostala na stránky celostátních deníků.

4.9 Široká veřejnost

Kromě institucionalizovaných občanských spolků noviny věnovaly pozornost také obecnější roli veřejnosti v kauze Transgas, kterou v některých případech rámovaly jako generační spor. Dokládají to například věty: „*Slohové období, o němž hovoříme, je spjato s dějinnou etapou, která ve společnosti vzbuzuje silný emocionální odpor, a to právem. (...) Nelze se ... na nikoho spravedlivě hněvat, že není schopen estetiku architektury té doby vnímat libě. Naproti tomu do věku dospělosti nyní dorostly generace, které s dobou normalizace žádné osobní zkušenosti nemají. Právě z jejich řad vyvěrá spontánní obrana poválečné československé architektury včetně té normalizační, kterou mladí chápou již čistě historicky, bez ideologické deformace.*” (1) nebo „*S architekturou ze šedesátých a sedmdesátých let 20. století se u nás dnes děje něco podivného. Mladí lidé se o ni stále více zajímají*“ (7). Také zařazené citace dokreslují, že názory lidí na stavby, které vznikly za minulého režimu, se liší na základě jejich věku. Autor jednoho z článků například citoval historika moderní architektury Petra Vorlíka takto: „*Kdybychom se zeptali Pražanů, jak se jim líbí třeba žižkovský vysílač, tak asi najdeme více odpůrců u starší generace než u té mladé, která se na něj často dívá jako na zajímavou stavbu*” (2).

Dalším faktorem, který podle novinářů rozděluje veřejnost v názoru na Transgas, jsou estetické preference, které mohou být rovněž podmíněny věkem a názorem na minulý režim: „*...část veřejnosti považuje řadu těchto staveb za ošklivé. Možná i proto, že vznikly za komunistického režimu, což byl třeba příklad zbouraného hotelu Praha*“ (5). Novináři také explicitně hodnotí, že takové budovy mohou „*na lidi působit nelibivě*“ (37) či poukazují na možné kontroverze, které mohou vyvolávat: „*Pro někoho necitlivá socialistická obluda, pro jiného architektonický skvost hodný nejvyšší ochrany*” (2) nebo „*Na konci Vinohradské ulice tak nejspíš zůstanou stavby ze 70. let minulého století, které u veřejnosti budí rozporuplné reakce*“ (42).

Právě debatám, které Transgas ve společnosti vyvolával, věnovali novináři značnou pozornost a často je zdůrazňovali. Společnost byla v souvislosti s tématem někdy přímo označována jako „*fragmentovaná*“ (68, 98). Chystaná demolice komplexu byla podle médií „*žhavým námětem diskusí mezi odborníky i širokou veřejností*“ (62) a vyvolala „*opět debaty o architektuře z doby socialismu, jež má své zastánce i kritiky, jak z řad laické veřejnosti, tak odborníků*“ (71) či „*velké vášně a debaty*“ (77). Několikrát také novináři použili obrazné vyjádření, že proti plánu na zbourání komplexu se „*bouřila*“ část veřejnosti (102, 107).

Kromě diskuze o architektuře, která vznikla během minulého režimu, si média všímala i mobilizace veřejnosti a konkrétních akcí na podporu zachování Transgasu. V jednom případě autor článku situaci označil za „*dlouhý boj kulturní veřejnosti se státem*“ (75). Kdo přesně spadá do zmíněné kulturní veřejnosti, která představuje opozici ke státu – zda to jsou odborníci, občanské iniciativy nebo široká veřejnost se zájmem o kulturu – však není jasné. Článek poněkud skepticky doplňuje, že jejich snahu „*může prodloužit už jen stavební úřad Prahy 2.*“

Noviny referují také o konkrétních protestech a zdůrazňují roli občanské společnosti v celé kauze: „*O osud staveb ... se zajímá i veřejnost. Vždyť na začátku dubna se u komplexu Transgasu na Vinohradech sešlo několik stovek lidí, aby podpořili jeho přestavbu namísto bourání*“ (31). Protestu na začátku prosince 2017 si potom všimly hned dva články v analyzovaném souboru (58, 60).

Zajímavá je také volba slov, účastníci jsou většinou označováni jako „*lidí*“, ačkoliv se v podobných případech v médiích někdy užívá výraz „*aktivisté*“, který může nést negativnější konotace. V jiném textu zase autor v souvislosti s Transgasem uvádí, že „*veřejnost proti jeho demolici masivně protestovala*“ (76), čímž zdůrazňuje velikost akcí, jejichž účast byla většinou v řádu nižších stovek. Na neúspěšné snažení demonstrantů potom poukazuje následující věta: „*Proti bourání včera protestovala asi stovka lidí přímo u Transgasu, demolice však pokračovala dál*“ (96). Také v jednom z rozhovorů je součástí otázky viditelné hodnocení snahy části veřejnosti, která nesouhlasí s rozhodnutím úřadů a institucí. Podle novinářky „*moc nevypadá, že by úředníci hlasu lidí chtěli naslouchat*“ (38).

Kromě demonstrací média přinášejí informace o petici, která na podporu Transgasu vznikla (42), a také o komentovaných prohlídkách komplexu, kterých se účastnili zájemci z řad veřejnosti (25, 27).

S konceptem veřejnosti v člancích operuje také developerská společnost HB Reavis. Nejvýraznější je to v textu, v němž je jediným zdrojem informací výkonný šéf firmy pro Česko Petr Herman (4), ten má tak prostor předávat čtenářům svůj pohled na roli veřejnosti při výstavbě ve městě. Developer se „*podle něj snaží svým nájemcům také navrhnout prostředí, ve kterém se budou cítit příjemně*“, firma se tak prezentuje jako subjekt, jehož hlavní úlohou je sloužit veřejnosti. Článek čtenáři prezentuje Hermanův pohled na to, co lidé ve městech potřebují – například „*fyzicky se potkávat*“, čemuž developeri údajně

„přizpůsobují uspořádání kancelářských prostor“, nebo vhodné osvětlení na pracovišti, protože „lidé jsou podle něj více unavení, když se ... míchají tři světelné frekvence.“

Články se věnují úloze společnosti i na velmi obecné úrovni. Jeden z nich se například dotýká vztahu mezi vlastníkem stavby a celou společností, což ilustruje následující tvrzení: „Majitel nevlastní stavbu celou. Jeho majetkem je pouze fyzická podstata, zatímco kulturní hodnota patří celé společnosti“ (29). Autorka komentáře tedy otevírá otázku vlastnictví a na stránkách novin problematizuje nedotknutelnost soukromého majetku, tedy jeden z principů současné české společnosti.

Na stránkách analyzovaných médií se také objevilo srovnání současné české společnosti s tou zahraniční, a to například v rozhovoru: „Ve Vídni ... vidíme moderní architekturu v těsném sousedství s historickými budovami a nikomu to nevadí. Proč jsou Češi tolik hákliví?“ (66) Negativně pro českou společnost také vyznívá tento úryvek: „Když na Západě vlastní rodina po generaci budovu své firmy, má k ní úctu a chce ji zachovat i pro své děti. V Česku se tato kontinuita přerušila a snaha chránit kulturní památky je slabší...“ (69). Užití podobných spojení v médiích naznačuje, že západní státy jsou stále vnímány jako vzory, které by Češi měli v ideálním případě následovat. To se jim ale soudě podle zkoumaných textů zcela nedaří.

4.10 Transgas jako samostatný subjekt

Specifickým subjektem v referování o analyzované kauze je samotný komplex Transgas, kterému novináři často v textech připisovali lidské atributy a používali figury, jako je personifikace či metafora. Chtěli tím pravděpodobně dosáhnout barvitějšího obrazu kauzy, ztraktivnit své články a vyvolat ve čtenářích emoce.

K používání personifikace a metafor se novináři uchýlovali zejména v titulcích: „Transgas dostal naději na ochranu“ (44), „Transgas by měl jít k zemi“ (48), „Transgas půjde k zemi, chránit památku ministerstvo odmítlo“ (56), „Transgas má jen krůček od demolice“ (75), „Transgas je na prodej, přesto půjde k zemi“ (88), „Transgas zmizí tiše a postupně“ (93). Personifikace je však užita i přímo v textu, například v části věty „Nejprve přišel o naději stát se kulturní památkou brutalistní Transgas ...“ (64).

Novináři v souvislosti s Transgaselem nejčastěji používali obrazná vyjádření spojená s pohybem, a to ve významu blížící se demolice komplexu, nebo obraty odkazující k naději na jeho zachování. Typické je také užití sloves v činném rodu, což vytváří dojem, že komplex je vnímán jako samostatný aktér, ačkoliv jde o neživý objekt, o jehož budoucnosti rozhodují

lidé. K velikosti a monumentalitě komplexu odkazuje také metaforické označení „*administrativní obr*“ (99).

Kromě Transgasu jako takového novináři personifikaci použili i v souvislosti s mozaikou, která byla součástí jedné z budov komplexu. Zřejmé je to z titulku „*Picassova květina unikne zkáze*“ (99) a z věty použité v perexu téhož článku: „*Polozapomenutá mozaika přežije demolici brutalistní budovy Transgasu na Vinohradech.*“

V úvodu článku, který popisuje neprohlášení několika pražských budov za památky, potom novinář použil personifikaci ve větě „*Architektonicky unikátní stavby z druhé poloviny dvacátého století nemají v Praze lehký život*“ (64). Dále autor jednoho textu (62) užil spojení odkazující ke smrti: „*Rekviem za Transgas*“ a „*po prohraných volbách ho však (ministr) odsoudil k smrti*“

O Transgasu a dalších budovách tedy články referují jako o živých organismech, jejichž zachování závisí na rozhodnutí úřadů.

5 Diskuzní část

Cílem diskuzní části je zasadit zjištění vzešlá z analýzy diskurzu do širšího kontextu, a to prostřednictvím jejich propojení s dříve představenými koncepty a výsledky souvisejících výzkumů.

Jestliže předtím, než v roce 2007 do médií vstoupilo téma Národní knihovny, se sdělovací prostředky tématem architektury zabývaly zřídka (Juračková, 2013, s. 231), lze na základě zjištění vzešlých z této práce říci, že postupně dochází k přetváření daného diskurzu. Kauzy spojené s architekturou se na stránkách médií stávají svébytným tématem, což dokazuje zastoupení kauzy Transgas v letech 2015–2019 na stránkách největších českých tištěných seriózních médií. Média si všímají množství aktérů, kteří jsou do debaty zapojeni, a sama aktivně oslovují další subjekty s žádostí o komentář. Nejde přitom pouze o lidi z oboru – s kauzou byli na stránkách analyzovaných médií poněkud překvapivě konfrontováni například tehdejší ministr obrany Martin Stropnický nebo fotograf Herbert Slavík. Kromě Transgasu však novináři v textech zmiňují i další budovy, o kterých se v dané době diskutovalo, například Automatickou telefonní ústřednu v Dejvicích, hotel Thermal v Karlových Varech a mnoho dalších, což ilustrují rozsah debaty o budoucnosti poválečné architektury v Česku.

Autoři textů se snaží částečně reflektovat vztahy mezi subjekty, které se těchto debat účastní. V jednom z rozhovorů například respondent odpovídá na to, jak by mělo vypadat nastavení vztahů mezi architektem, městem, developerem a veřejností. Respondent v jiném rozhovoru se potom sám zabývá tím, kdo má v dané problematice v republice větší sílu a srovnává zájmy investora a zájmových skupin. Jeden z názorových textů se potom zabývá i vztahem mezi vlastníkem stavby a celou společností a poukazuje nejen na právo vlastnit soukromý majetek, ale i povinnost ctít veřejný zájem. Publikování podobných textů naznačuje, že se média postupně posunují od popisu konkrétních kauz k obecnějším otázkám rozložení moci v rámci fungování města.

Analyzované texty demonstrují, že Transgas nese pro českou veřejnost podstatný symbolický význam. Zmiňován je například v souvislosti s normalizací, tedy s obdobím, ve kterém byl vystavěn a které je mainstreamovými médii vykreslováno negativně. Autorka jednoho názorového článku komplex označuje za typický příklad normalizační architektury, což na stránkách médií následně vyvolá vlnu nevole. Proti tomuto tvrzení se ve svých textech výrazně ohradí například sám spoluautor Transgasu Václav Aulický nebo redaktorka

Lidových novin Jana Machalická. Jde o důkaz přetrvávajícího antikomunismu v mainstreamových médiích – pokud má být komplex přijat a oceněn širokou veřejností, musí se v očích čtenářů zbavit spojitosti s minulým režimem, se kterým má zkušenost spíše starší generace. Mladí, kteří tuto zkušenost nemají, se naopak začínají stavět na obranu poválečné architektury, čehož si média často všímají a zdůrazňují. Spor o komplex Transgas je tak v analyzovaných člancích někdy rámován jako spor generací. V tomto ohledu jsou výsledky této analýzy v souladu se závěry bakalářské práce Zdislavy Pilařové (2019).

Jak už bylo zmíněno dříve, výzkum v Bukurešti ukázal, že mobilizace občanské společnosti v postsocialistické východní Evropě je ovlivněna idealizovanou představou o západních společnostech (Florea, 2015, s. 56). Tato představa byla přítomná také v analyzovaném vzorku. Transgas je na stránkách médií vykreslen jako příklad architektury, která držela krok se Západem, a to jak v očích autorů, tak odborníků. Západní společnosti jsou dále v médiích vyzdvihovány jako příklad hodný následování, a to zejména v případech, kdy text poukazuje na nedostatky českého systému. Dochází tedy k juxtapozici, z čehož česká společnost vychází jako ta slabší a problematičtější. Zřejmé je to například v případě úřadů památkové péče, které jsou často terčem kritiky.

Ioana Florea (ibid. s. 75) v závěrech svého výzkumu rovněž uvádí, že městské hnutí v Bukurešti, které zkoumala v letech 2006–2013, se snažilo kromě západních modelů úspěchu do komunikace směrem k veřejnosti začlenit koncepty pokroku a rozvoje, čímž se vymezovalo proti nařčení z anti-progresivity. Také mediální reprezentace Klubu Za starou Prahu vykazuje podobné znaky. V jednom z textů novinář Vojtěch Varyš explicitně upozorňuje, že nejde o konzervativní spolek, právě naopak. Média tím pomáhají konstruovat obraz klubu coby progresivního aktéra, který je navzdory názvu a relativně dlouhé historii legitimním účastníkem debaty o budoucnosti Transgasu.

Další podobností mezi městským hnutím v Bukurešti a Klubem Za starou Prahu je snaha o rámování iniciativ jako strážců vize správného města. Média v českém kontextu v souvislosti s klubem opakovaně používala výrazy odkazující k ochraně, obraně či boji. Podobná spojení pak implicitně naznačují, že média spolek vnímají jako odvážný, aktivní či dravý subjekt.

Jak uvádí Alexandra Bitušíková (2015, s. 328), sociální hnutí k dosažení svých cílů využívají množství různých strategií. V případě hnutí za zachování Transgasu si média všímají veřejných prohlášení podporovatelů, protestů, komentovaných prohlídek komplexu, petice, ale i recesistických akcí nebo uměleckých děl reflektující debatu. Podobně jako

v případě Národní knihovny média upozorňovala na polarizaci společnosti a prohlášení jednotlivých aktérů považovala za svébytné události. Mediální reprezentace Transgasu vykazovala znaky spektakulárnosti, a to zejména v případech, kdy byl komplex v novinách vykreslen coby živý organismus. Nelze však říct, že se média v tomto případě zcela vyhýbala složitosti problému, snažila se například o přiblížení mechanismů památkové péče čtenářům, pro které mohla být situace nepřehledná, nebo přinášela názory odborníků, kteří zastávali různé názorové pozice.

Závěr

Cílem závěrečné části diplomové práce je shrnout zjištění vzešlá z analýzy a odpovědět na výzkumné otázky stanové v metodologické části.

Jak média konstruovala obraz aktérů konfliktu o komplex Transgas v období 2015–2019?

Na základě předložené analýzy čtyř českých tištěných seriózních deníků lze říci, že v rámci kauzy Transgas si média v daném období všimla množství aktérů pocházejících z různých prostředí. Jako základní kategorie subjektů byly identifikovány tyto: občanská sdružení, odborná veřejnost, developeri, architekti přímo spjatí s komplexem Transgas, vláda, zástupci památkové péče, zástupci Prahy, umělci, široká veřejnost a Transgas jako samostatný subjekt.

Z kategorie občanských sdružení média na svých stránkách reprezentovala téměř výhradně Klub Za starou Prahu, který byl prezentován jako hlavní původce snah o prohlášení Transgasu za památku a jako jeho zásadní, avšak nepříliš úspěšný ochránce. V souvislosti se spolkem bylo typické používání metafor boje. Média klub pasovala do pozice určitého experta a zmiňovala také další případy poválečné architektury a její možné památkové ochrany, ve kterých se Klub Za starou Prahu v dané době angažoval. Texty iniciativu rámovaly jako progresivního aktéra střežícího veřejný zájem. S obrazem klubu byla výrazně spojena jeho předsedkyně Kateřina Bečková, které média poskytla výrazný prostor. Zastoupena byla formou citací a parafrází, ale také samostatných rozhovorů nebo svých vlastních autorských textů.

Relativně hojně byla v analyzovaném vzorku zastoupena kategorie odborníků. Nejvýrazněji v médiích vystupovali historici architektury Rostislav Švácha a Zdeněk Lukeš a historička umění Ivana Kalinová Kyzourová, kteří v dané kauze zastupovali různé názorové proudy. Švácha byl vykreslen coby uznávaná osoba na poli dějin architektury, média ale nijak nereflektovala jeho vztah ke Klubu Za starou Prahu, jehož by podle webových stránek iniciativy měl být členem. Jeho aktivismus implicitně naznačoval pouze jeden z textů, který se navíc primárně věnuje jiné kauze. Švácha v textech vystupoval jako sympatizant hnutí na záchranu Transgasu a také jako kritik činnosti institucí památkové péče. Naopak Lukeše média prezentovala jako aktéra, který byl k možné ochraně Transgasu skeptičtější a nahlížel na ni prizmatem ekonomického užítku. V rozhovoru i vlastním autorském článku navíc brání pozici developera. Kalinová Kyzourová ve dvou

svých názorových textech vystupuje z odborníků zřejmě nejexpresivněji. Média jí poskytla prostor pro kritiku prakticky jakékoliv skupiny, která se v kauze angažovala. Kromě tří zmíněných aktérů se v textech dále vyskytovaly zmínky o dalších odbornících, jako jsou například architekti Josef Pleskot, David Vávra a Eva Jiříčná nebo historička umění Milena Bartlová, což značí, že šlo v dané době o významnou kauzu, k níž se na stránkách médií vyjadřovalo mnoho expertů.

Společnost HB Reavis, která Transgas v dané době vlastnila, byla na stránkách médií dominantním aktérem v rámci kategorie developeri. Zejména texty Hospodářských novin firmu rámovaly jako úspěšnou a progresivní. Média čtenářům relativně nekriticky předkládala citace zástupců firmy, které odkazovaly k benefitům plánovaného projektu na místě Transgasu. HB Reavis do své mediální strategie začlenila témata bezpečnosti a participace veřejnosti na jejích projektech, což média předávala dál svým čtenářům. Ve vztahu ke státním institucím společnost v médiích vystupovala jako sebevědomý subjekt, který se v případě neúspěchu neváhá obrátit na soud. Zajímavým detailem je reflexe pozice developerů v Česku na stránkách analyzovaných médií. Ta si všímají, že výraz developer nese v současné společnosti negativní konotace.

Do kategorie architektů, kteří jsou přímo spojeni s komplexem, lze zařadit posledního žijícího autora Transgasu Václava Aulického a autora nového návrhu Jakuba Ciglera. Mediální konstrukce Aulického byla na stránkách médií poměrně ambivalentní, protože nejprve byl poněkud překvapivě rámován coby podporovatel nového projektu, poté jako odpůrce demolice Transgasu. Není jasné, jestli byl důvodem jeho vlastní názorový obrat nebo nepochopení jeho postojů ze strany novinářů. Média ho jinak vykreslovala coby pokrokového autora kontroverzních staveb a předního českého architekta a zaměřovala se na jeho duševní pochody. Aulického tak na základě analyzovaných textů mohli čtenáři vnímat jako citlivého a melancholického člověka, v některých případech až nejistého a nedostatečně sebevědomého. Naopak ostře se architekt prostřednictvím médií ohradil proti označení Transgasu za komunistickou stavbu, čímž došlo k podpoření českého mainstreamového mediálního diskurzu, podle nějž je komunismus negativní součástí dějin. Výrazně méně mediální pozornosti se potom dostalo Jakubu Ciglerovi. Média konstruovala negativní obraz jeho dřívějších realizací, především komplexu Quadrio. Reprezentace nového Ciglerova projektu, který měl nahradit Transgas, ale většinou nesla neutrální až pozitivní konotace. Výrazně nekriticky byl potom veden jediný rozhovor s Ciglerem, v němž byl explicitně označen za předního architekta se zkušenostmi ze zahraničí. Poněkud

problematický je fakt, že se žádná z otázek nedotýkala v té době živé a kontroverze budící kauzy Transgas, text rovněž neobsahoval žádnou zmínku, že jde o rozhovor s autorem nového projektu.

Z vládních institucí analyzované články věnovaly největší pozornost ministerstvu kultury, které bylo za použití množství sloves v činném rodu vnímáno jako původce děje. Média nejprve referovala o instituci jako o celku, později v textech odpovědnost připisovala tehdejšímu ministrovi kultury Danielu Hermanovi, který byl rámován jako iniciátor přezkumu původního neprohlášení Transgasu za památku. Některá použitá spojení implikovala, že má ministr absolutní moc a finální rozhodnutí závisí především na něm. Zároveň byly v médiích zdůrazněny možné dopady jeho rozhodnutí na státní rozpočet. Zrušení přezkumu novináři dávali do spojitosti primárně s tím, že Herman neobhájil svůj poslanecký mandát. Prostor poté dostaly kritické hlasy z řad odborníků, kteří poukazovali na ministrův názorový obrat. Média obecně v pozdější fázi kauzy poukazovala na selhání ministerstva, které se podle nich v průběhu kauzy dostalo pod tlak. V některých případech o instituci referovala jako o možné překážce pro developera v dosažení jeho cílů.

Z kategorie památkové péče analyzované texty referovaly především o Národním památkové ústavu a pražských památkářích, mezi jejichž postoji existoval v kauze podle médií rozpor. Situace se kvůli tomu mohla stát pro čtenáře nepřehlednou, což si novináři uvědomovali a snažili se tento problém adresovat prostřednictvím rozhovorů s šéfkou NPÚ Naděždou Goryczkovou a ředitelem pražských památkářů Jiřím Skalickým. Památková péče byla potom v analyzovaných textech častým terčem kritiky a média navíc přinášela množství názorů na to, jak danou situaci s ochranou poválečné architektury v Česku napravit.

V rámci reprezentace představitelů Prahy na stránkách analyzovaných novin lze rozlišit reprezentaci městské části Prahy 2 a magistrátu. Praze 2 média připsala rozhodující roli v udělení povolení demolice Transgasu. Magistrát byl potom rámován jako neúspěšný zájemce o odkup komplexu od developerské společnosti a byla mu připisována snaha o jeho záchranu podobně jako Klubu Za starou Prahu.

O velikosti kauzy Transgas svědčí to, že novináři dávali Transgas do souvislosti i s uměleckou sférou. Poukázali na fakt, že v komplexu Transgas se nacházela mozaika vyrobená podle předlohy španělského malíře Pabla Picassa a přinesli rozhovor se synem italského umělce, který ji realizoval. Dále reflektovali výstavu Lukáše Machalického a zdůraznili, že se v ní jako jeden z motivů objevil právě Transgas. Kauzy se přímo týkal i rozhovor s fotografem Herbertem Slavíkem. Na stránky analyzovaných médií se potom

naopak nedostal protestní happening iniciativy Bolt958 s červenými dýmovnicemi, který pro média mohl být atraktivní především z vizuálního hlediska.

V textech se rovněž vyskytoval koncept široké veřejnosti. Média konflikt vykreslovala jednak jako generační, jednak jako spor estetických preferencí⁹. Stavěla tak proti sobě jednotlivé skupiny obyvatel a konstruovala obraz polarizované a fragmentované společnosti. Referovala také o projevech občanské mobilizace a participace, a to především o demonstracích a petici na podporu Transgasu. Subjekty, které se k těmto aktivitám připojily, potom většinou novináři označovali jako lidi, a nikoliv jako aktivisty. S konceptem veřejnosti na stránkách médií operovala i společnost HB Reavis, a to za účelem legitimizace svých aktivit. V textech se rovněž objevila obecná úvaha nad odpovědností vlastníka směrem ke zbytku společnosti a srovnání Česka a zahraničí. Západní státy jsou vykresleny idealisticky a jako příklad hodný následování.

Vzhledem k tomu, že novináři komplex Transgas v textech běžně personifikovali a referovali o něm jako o živém organismu, lze ho považovat za samostatný subjekt v reprezentaci této kauzy. Typické bylo například použití obrazných vyjádření spojených s pohybem k ilustraci blížící se demolice budov a činný rod sloves. Dále se vyskytovala spojení odkazující k životu či smrti. Tyto figury zastírají, že je Transgas neživým objektem, o jehož budoucnosti rozhodují lidé.

Komu média přisuzovala v této kauze dominantní roli?

Média si v rámci kauzy Transgas všímala relativně velkého množství různých subjektů. Referovala o postojích a strategiích odborné i širší veřejnosti, institucí veřejné správy i komerčního subjektu. Ačkoliv věnovala značnou pozornost aktivitám občanské společnosti, dávala na svých stránkách prostor jejím zástupcům a v některých případech implicitně i explicitně sympatizovala s hnutím za památkovou ochranu Transgasu, dominantní roli a zásadní rozhodovací pravomoc přisuzovala ministerstvu kultury.

⁹ Estetické preference jsou podle textů podmíněny věkem lidí a jejich zkušeností s minulým režimem.

Summary

The diploma thesis titled *Media representations of actors involved in the Transgas conflict* focused on the image of the possible demolition of the brutalist Transgas buildings in Prague in the most read Czech printed daily newspapers. The discourse analysis method was applied to 109 articles published between 2015 and 2019 on the pages of Mladá fronta DNES, Právo, Hospodářské noviny and Lidové noviny to identify categories of actors involved in the conflict.

The main findings of the thesis is that media focused on the representations of identities and strategies of civic movements, experts, developers, architects, government, landmark protection authorities, administration of Prague, artists, civic society and the Transgas building as a distinctive actor. Plenty of actors, especially from the sphere of activism and academia, had opportunity to present their opinions through articles and interviews in the analysed media outputs. In some cases, media also openly showed support to the most significant actor from this civic sphere, Klub Za starou Prahu, and criticised the representants of the government, especially ministry of culture, and landmark protection authorities. Nevertheless, media treated the ministry of culture as a dominant actor in the case.

Použitá literatura

ABRAHAMSON, Michael. Brutalism: The Word Itself and What We Mean When We Say It. In: *Critic Under the Influence* [online]. 20. 11. 2011 [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://criticundertheinfluence.wordpress.com/2011/11/20/brutalism-the-word-itself-and-what-we-mean-when-we-say-it/>

BANHAM, Reyner. *The new brutalism: ethic or aesthetic?* London: Architectural P., 1966. ISBN 9780851394602.

BELL, Allan. The discourse structure of news stories. *Approaches to media discourse*. Malden, Mass.: Blackwell, 1998, 64–104. ISBN 0-631-19888-1.

BERAN, Lukáš. Transgas: Budovy Ústředního dispečinku tranzitního plynovodu, Federálního ministerstva paliv a energetiky a Světové odborové federace. In: *Archiweb* [online]. Nedatováno [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.archiweb.cz/b/transgas-budovy-ustredniho-dispecinku-tranzitniho-plynovodu-federalniho-ministerstva-paliv-a-energetiky-a-svetove-odborove-federace>

BITUŠÍKOVÁ, Regina. Vynalézavé město. O koprodukcí urbánní veřejnosti. *Boj o prostor: architektura jako společenská praxe*. Zlín: Archa, 2013, 35–54. a *Architektura*. ISBN 978-80-87545-14-0.

BITUŠÍKOVÁ, Alexandra. Urban activism in Central and Eastern Europe: A theoretical framework. *Slovenský národopis*. 2015, 63(4), 326–338.

COCHRANE, Allan. Making Up Meanings in a Capital City. *European Urban and Regional Studies*. 2016, 13(1), 5-24. DOI: 10.1177/0969776406060827. ISSN 0969-7764. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0969776406060827>

COLOMINA, Beatriz. *Architectureproduction. This is not architecture: media constructions*. New York: Routledge, 2002, 207–221. ISBN 0-415-23406-9.

COTTLE, Simon. *Mediatized conflict: developments in media and conflict studies*. New York, NY, USA: Open University Press, 2006. ISBN 0-335-21452-5.

COTTLE, Simon. *Reporting demonstrations: The changing media politics of dissent*. 2008, 30(6), 853-872. DOI: 10.1177/0163443708096097. ISSN 0163-4437. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0163443708096097>

DIJK, Teun A. van. *News as discourse*. Hillsdale, NJ: L. Erlbaum Associates, 1988. ISBN 0805800654.

DIKEÇ, Mustafa. Justice and the Spatial Imagination. *Environment and Planning A: Economy and Space*. 2001, 33(10). DOI: 10.1068/a3467. ISSN 0308-518X. Dostupné také z: <http://journals.sagepub.com/doi/10.1068/a3467>

FERENČUHOVÁ, Slavomíra. *Sociologie města 20. a 21. století*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2013. *Základy sociologie*. ISBN 978-80-7419-162-6.

FLOREA, Ioana. He Ups and Downs of a Symbolic City: The Architectural Heritage Protection Movement in Bucharest. *Urban grassroots movements in Central and Eastern Europe*. Burlington: Ashgate Pub., 2015, 55–78. ISBN 9781472434463.

GAMSON, William A. Bystanders, Public opinion, and the Media. *The Blackwell companion to social movements*. Malden, MA: Blackwell Pub., 2004, 242–261. ISBN 0631226699.

GEE, James Paul. *An introduction to discourse analysis: theory and method*. New York: Routledge, 1999. ISBN 0-415-21185-9.

GOTTDIENER, M. A Marx for Our Time: Henri Lefebvre and the Production of Space. *Sociological Theory*. 1993, 11(1). DOI: 10.2307/201984. ISSN 07352751. Dostupné také z: <https://www.jstor.org/stable/201984?origin=crossref>

HÁJEK, Martin. *Čtenář a stroj: vybrané metody sociálněvědní analýzy textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-161-9.

HARVEY, David. The Right to the City. *New Left Review*. 2008, 53, 23–40.

HAVELSKÁ, Petra. Vyjednávání změny: Od londýnské Olympiády po Hackney Wick. *Boj o prostor: architektura jako společenská praxe*. Zlín: Archa, 2013, 55–68. a *Architektura*. ISBN 978-80-87545-14-0.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 8073670402.

HORÁK, Martin. *Úspěch i zklamání: demokracie a veřejná politika v Praze 1990-2000*. Praha: Karolinum, 2014. Politeia (Karolinum). ISBN 978-80-246-2330-6.

HORÁK, Ondřej, Michaela JANEČKOVÁ, Pavel KAROUS, Petr KLÍMA, Rostislav KORYČÁNEK, Petr KUČERA, Adam ŠTĚCH a Vladimír 518. *Praha brutálně krásná: mimořádné stavby postavené v Praze v letech 1969-1989*. Praha: Scholastika, 2018. ISBN 978-80-907395-0-5.

HORÁK, Petr. Diskurs. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 213. ISBN 80-7184-310-5.

JACOBSSON, Kerstin. *Urban grassroots movements in Central and Eastern Europe*. Burlington: Ashgate Pub., 2015. ISBN 978-147-2434-463.

JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.

JANSOVÁ, Petra. Thermal i památník komunismu. O přežití bojují brutalistické stavby v celé Evropě. In: *Aktuálně.cz* [online]. 24. 1. 2019 [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://magazin.aktualne.cz/nejen-transgas-o-preziti-bojuji-brutalisticke-stavby-v-cele/r~6dac35661d7e11e997c5ac1f6b220ee8/v~sl:c75adb77dff4a15c744e42676e2dc61b/>

JOHNSTONE, Barbara. *Discourse analysis*. Third edition. Hoboken, NJ: John Wiley & Sons, 2018. ISBN 978-1-119-25769-1.

JØRGENSEN, Marianne a Louise PHILLIPS. *Discourse analysis as theory and method*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 2002. ISBN 0761971122.

JURAČKOVÁ, Simona. *O architektuře a médiích*. Praha, 2013. Disertační práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vladimír Czumalo.

KALNÝ, Miroslav. Střet veřejného a soukromého zájmu ve veřejném prostoru. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenskovedních disciplín*. Praha: Artefactum, 2018, 59–70. ISBN 978-80-88283-18-8.

KELLER, Jan. Ideologie. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996, s. 415. ISBN 80-7184-310-5.

KORDOVSKÁ, Marie. Hotel Thermal a problém památkové ochrany staveb 2. poloviny 20. století. Praha, 2016. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Vladimír Czumalo.

KOSYAK, Daniil. *Zachovat nebo zbourat? Vnímání ochrany historicky a architektonicky důležitých budov moderní architektury: Případová studie kauzy Transgas*. Praha, 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Jiří Tourek.

KŘEČEK, Jan. Hegemonie. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, 73–74. ISBN 80-7178-926-7.

LEFEBVRE, Henri, Eleonore KOFMAN a Elizabeth LEBAS. *Writings on cities*. Cambridge, Mass, USA: Blackwell Publishers, 1996. ISBN 0631191887.

MEDKOVÁ, Alžběta. Karolína Vránková: Na kritickou novinářinu nejsou čeští architekti zatím moc připraveni. In: *Radio Wave* [online]. 8. 8. 2019 [cit. 2019-11-26]. Dostupné z:

<https://wave.rozhlas.cz/karolina-vrankova-na-kritickou-novinarinu-nejsou-cesti-architekti-zatim-moc-8035422>

MOULD, Oli. Brutalism Redux: Relational Monumentality and the Urban Politics of Brutalist Architecture. *Antipode*. 2017, 49(3), 701-720. DOI: 10.1111/anti.12306. ISSN 00664812. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1111/anti.12306>

NOVOTNÝ, Michal. Soukromý vlastník veřejného prostoru. *Veřejný prostor v ohrožení?: aktuální problémy městského veřejného prostoru z pohledu společenských disciplín*. Praha: Artefactum, 2018, 71–80. ISBN 978-80-88283-18-8.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., dopl. vyd. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.

PILAŘOVÁ, Zdislava. *Kontroverze kolem administrativních budov Transgas v kontextu památkové ochrany architektury z dob socialismu*. Praha, 2019. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Petr Šafařík.

PURCELL, Mark. Excavating Lefebvre: The right to the city and its urban politics of the inhabitant. *GeoJournal*. 2002, 58(2/3), 99-108. DOI: 10.1023/B:GEJO.0000010829.62237.8f. ISSN 0343-2521. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1023/B:GEJO.0000010829.62237.8f>

RATTENBURY, Kester. Naturally biased: architecture in the UK national press. *This is not architecture: media constructions*. New York: Routledge, 2002, 136–156. ISBN 0-415-23406-9.

REIFOVÁ, Irena a Jana NAVARRO. Konstruování reality ve zprávách. *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004, 106–110. ISBN 80-7178-926-7.

ROJKOVÁ, Hana. *Mediální obraz Kaplického Národní knihovny v Lidových novinách v říjnu 2007*. Praha, 2010. Bakalářská práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Alice Němcová Tejkalová.

SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Analýza diskurzu a mediální text*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2884-4.

SDRUŽENÍ PRO ARCHITEKTURU A ROZVOJ a. Průzkum veřejného mínění: V Praze by se mělo více stavět, hlavně na brownfieldech. In: *Sdružení pro architekturu a rozvoj* [online]. 27. 2. 2018 [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.arch-rozvoj.cz/pages.aspx?page=sar-tz-20180227-2&jv=1>

SDRUŽENÍ PRO ARCHITEKTURU A ROZVOJ b. Potřebuje Praha moderní architekturu? Odborníci jsou pro, veřejnost také. In: *Sdružení pro architekturu a rozvoj* [online]. 30. 5. 2018 [cit. 2019-11-26]. Dostupné z: <https://www.arch-rozvoj.cz/pages.aspx?page=sar-tz-20180227-2&jv=1>

SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.

SÝKORA, Luděk. Changes in the internal spatial structure of post-communist Prague. *GeoJournal*. 1999, 49(1), 79-89. DOI: 10.1023/A:1007076000411. ISSN 03432521. Dostupné také z: <http://link.springer.com/10.1023/A:1007076000411>

TRAMPOTA, Tomáš a Martina VOJTĚCHOVSKÁ. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-683-4.

VAN UFFELEN, Chris. *Brutalismus včera a dnes*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-247-3096-7.

VÁVRA, Martin. Diskurz a diskurzivní analýza v sociologii. *Soudobá sociologie*. Praha: Karolinum, 2008, 204–221. ISBN 9788024614137.

VORLÍK, Petr a Klára BRŮHOVÁ. *Beton, Břasy, Boletice: Praha na vlně brutalismu*. Praha: Česká technika – nakladatelství ČVUT, 2019. ISBN 978-80-01-06567-9.

Seznam zdrojů z korpusu

(V kulatých závorkách je uvedeno pořadové číslo článku použité při odkazování v textu)

(1) BEČKOVÁ, Kateřina. Proč chránit i „ošklivé“ stavby? *Mladá fronta DNES*. 23. 12. 2015.

(2) ŠRAJBROVÁ, Markéta. Přicházíme o perly socialistické architektury, varují odborníci. *Hospodářské noviny*. 30. 12. 2015.

(3) BOHATA, Jan. Bourání brutalistního Transgasu může zastavit statut památky. *Mladá fronta DNES*. 7. 4. 2016.

(4) MAREČKOVÁ, Martina. Kanceláře se mění. Je to přání nové nastupující generace. *Hospodářské noviny*. 27. 4. 2016.

(5) VARYŠ, Vojtěch. Bourat zdravý dům je jako vyházovat jídlo. *Mladá fronta DNES*. 19. 7. 2016.

(6) VÁCHAL, Adam. Kancelářský komplex v Praze nad Muzeem bude prázdný. *Hospodářské noviny*. 1. 8. 2016.

(7) ŠVÁCHA, Rostislav. Předběhnou nás demolice? *Právo*. 11. 8. 2016.

(8) HELLER, Jakub. Místo vesmírné stanice postaví kanceláře. *Mladá fronta DNES*. 24. 10. 2016.

(9) VARYŠ, Vojtěch. Každý architekt si myslí, že je nejlepší. *Mladá fronta DNES*. 5. 11. 2016.

(10) ČTK. Kotva možná památkou. *Právo*. 9. 11. 2016.

- (11) ČTK, fil. Transgas není památka, majitel jej může zbourat. *Mladá fronta DNES*. 14. 12. 2016.
- (12) VÁCHAL, Adam. Miliardář Chrenko zřejmě zbourá budovy nad Národním muzeem. *Hospodářské noviny*. 14. 12. 2016.
- (13) Názory. *Mladá fronta DNES*. 14. 12. 2016.
- (14) BOHATA, Jan. Brutalistní památka asi zmizí, ochranáři bojují o další domy. *Mladá fronta DNES*. 16. 1. 2017.
- (15) KOVÁČ, Peter. Památky jsou nadějí pro budoucnost. *Právo*. 23. 1. 2017.
- (16) Historikové chtějí zachránit Transgas. *Hospodářské noviny*. 24. 1. 2017.
- (17) ČTK. Historikové chtějí zachránit Transgas. *Mladá fronta DNES*. 24. 1. 2017.
- (18) ČTK. Chtějí zachránit Transgas. *Právo*. 24. 1. 2017.
- (19) JANIŠ, Petr. Architekti odmítají demolici Transgasu. *Právo*. 31. 1. 2017.
- (20) JANIŠ, Petr. Investorovi nemohu říci, že nesmí bourat Transgas. *Právo*. 4. 2. 2017.
- (21) MAREČKOVÁ, Martina. Holešovice mění svou tvář, Merkurii čeká demolice. *Hospodářské noviny*. 10. 2. 2017.
- (22) JANIŠ, Petr. Zoubkova socha se přemístí do Telehousu. *Právo*. 11. 2. 2017.
- (23) KALINOVÁ KYZOUROVÁ, Ivana. Ztráty, jimž nemá cenu bránit. *Lidové noviny*. 31. 3. 2017.
- (24) Úhel pohledu. *Lidové noviny*. 31. 3. 2017.

- (25) ČTK. Odpůrci bourání se setkali v Transgasu s jeho autorem. *Mladá fronta DNES*. 3. 4. 2017.
- (26) Dopisy redakci: Nálepka „normalizační“ nic nevyjadřuje. *Lidové noviny*. 3. 4. 2017.
- (27) ČTK, cie. Osud Transgasu bude jasný asi za měsíc. *Právo*. 4. 4. 2017.
- (28) BOHATA, Jan. Dům 224 padl, který je na řadě? *Mladá fronta DNES*. 10. 4. 2017.
- (29) BEČKOVÁ, Kateřina. Ztráty, které nesmíme dopustit. *Lidové noviny*. 12. 4. 2017.
- (30) PŮLPÁN, David. Bývalý palác KSČ necitlivá obnova zničí, varují architekti. *Mladá fronta DNES*. 15. 4. 2017.
- (31) ZÁLESKÝ, Petr. Černigov není baroko, půjde proto k zemi? *Mladá fronta DNES*. 18. 4. 2017.
- (32) PUTNA, Martin C. Kopřivový dům. *Lidové noviny*. 18. 4. 2017.
- (33) Dopisy redakci. *Lidové noviny*. 19. 4. 2017.
- (34) MAREČKOVÁ, Martina. Slovenská HB Reavis investuje v Londýně do realit další miliardy. *Hospodářské noviny*. 2. 5. 2017.
- (35) ČTK. Bourat se nemůže. Herman zahájil přezkum o Transgasu. *Mladá fronta DNES*. 11. 5. 2017.
- (36) ČTK. Transgas se zatím bourat nemůže. *Právo*. 12. 5. 2017.
- (37) ŠIMŮNKOVÁ, Tereza. Něco jako moje první láska. *Právo*. 1. 6. 2017.
- (38) VYROUBALOVÁ, Martina. „UNESCO Prahu milerádo ze seznamu vyškrtne“. *Mladá fronta DNES*. 1. 6. 2017.

- (39) MENZELOVÁ, Kateřina. Ať se dostaví Staroměstská radnice. *Lidové noviny*. 29. 7. 2017.
- (40) KVAPIL, Karel. Praha se možná dočká nové úsporné budovy. *Právo*. 29. 8. 2017.
- (41) MENZELOVÁ, Kateřina. Chobotnice patří na nádvoří Hradu. *Lidové noviny*. 16. 9. 2017.
- (42) LEDERER, Benedikt. Transgas se stane památkou. *Mladá fronta DNES*. 23. 9. 2017.
- (43) LEDERER, Benedikt. Podpoříme ekologická auta a lepší údržbu památek. *Mladá fronta DNES*. 25. 9. 2017.
- (44) JANIŠ, Petr. Transgas dostal naději na ochranu. *Právo*. 29. 9. 2017.
- (45) MENZELOVÁ, Kateřina. Praha je málo sebevědomá. *Lidové noviny*. 30. 9. 2017.
- (46) ČTK. O Transgasu stát do voleb nerozhodne. *Mladá fronta DNES*. 2. 10. 2017.
- (47) O osudu Transgasu asi rozhodne až nová vláda. *Hospodářské noviny*. 4. 10. 2017.
- (48) ZIEGLER, Jan. Transgas by měl jít k zemi. *Mladá fronta DNES*. 5. 10. 2017.
- (49) BOHATA, Jan. Moderní stavby patří na okraj Prahy. *Mladá fronta DNES*. 12. 10. 2017.
- (50) LEDERER, Benedikt. Staroměstská radnice se má dostavět. Na křídlo čeká roky. *Mladá fronta DNES*. 19. 10. 2017.
- (51) MAREČKOVÁ, Martina. Některé spolky chtějí mít z centra Prahy skanzen. *Hospodářské noviny*. 1. 11. 2017.
- (52) tri. Sametové posvícení doprovodí satirické masky. *Právo*. 10. 11. 2017.

- (53) tri. Transgas přišel o ochranu. *Právo*. 21. 11. 2017.
- (54) VÁCHAL, Adam. Miliardář Chrenko může bourat nad Národním muzeem. *Hospodářské noviny*. 21. 11. 2017.
- (55) ČTK. Transgas nebude památkou, majitel ho může zbourat. *Mladá fronta DNES*. 22. 11. 2017.
- (56) BOHATA, Jan. Transgas půjde k zemi, chránit památku ministerstvo odmítlo. *Mladá fronta DNES*. 23. 11. 2017.
- (57) VARYŠ, Vojtěch. Proč nebýt brutální k brutalismu. *Mladá fronta DNES*. 1. 12. 2017.
- (58) ČTK. Lidé protestovali proti demolici Transgasu. *Mladá fronta DNES*. 5. 12. 2017.
- (59) kop. Babiš nechce Ondráčka v čele kontroly GIBS. *Mladá fronta DNES*. 5. 12. 2017.
- (60) ČTK, tri. Protest u Transgasu. *Právo*. 6. 12. 2017.
- (61) JANIŠ, Petr. Problém ochrany domů stále žhavé téma. *Právo*. 7. 12. 2017.
- (62) ŠVÁCHA, Rostislav. Rekviem za Transgas. *Právo*. 14. 12. 2017.
- (63) HANKO, Ondřej. Památková rezervace čelí další demolici. *Mladá fronta DNES*. 31. 1. 2018.
- (64) BAJTLER, Martin. Mazutka je blíž ke zbourání. *Mladá fronta DNES*. 2. 3. 2018.
- (65) MAREČKOVÁ, Martina. Celý systém stavění je u nás příliš sešněrovaný a zbyrokratizovaný. *Hospodářské noviny*. 21. 3. 2018.
- (66) STRNAD, František. V Česku se města bojí moderních velkých staveb. *Mladá fronta DNES*. 11. 5. 2018.

(67) OPPELT, Robert. I socialistické sídliště může být památkou. *Mladá fronta DNES*. 30. 5. 2018.

(68) KALINOVÁ KYZOUROVÁ, Ivana. Ve fragmentované společnosti. *Lidové noviny*. 7. 6. 2018.

(69) MAREČKOVÁ, Martina a Kristína PAULENKOVÁ. Kredenc po babičce nevyhodíte. *Hospodářské noviny*. 12. 6. 2018.

(70) PLECHATÁ, Jana. Vnoučata bojují o Thermal. *Mladá fronta DNES*. 7. 7. 2018.

(71) ČTK, zr. Majitel Transgasu požádal o demolici. *Právo*. 24. 7. 2018.

(72) ČTK. Majitel budov Transgas požádal o jejich demolici. *Mladá fronta DNES*. 24. 7. 2018.

(73) Blíží se bourání budovy Transgasu v Praze. *Hospodářské noviny*. 24. 7. 2018.

(74) Dopisy redakci. *Lidové noviny*. 13. 8. 2018.

(75) JANIŠ, Petr. Transgas má jen krůček od demolice. *Právo*. 20. 8. 2018.

(76) MAREČKOVÁ, Martina. Socialistické budovy čekají na ortel památkářů. *Hospodářské noviny*. 29. 8. 2018.

(77) ŠTEFCOVÁ, Marcela. Opravovat, nebo zbourat? *Hospodářské noviny*. 19. 9. 2018.

(78) BAJTLER, Martin. Vize budoucích šéfů Prahy. *Mladá fronta DNES*. 27. 9. 2018.

(79) Dopisy redakci. *Lidové noviny*. 20. 11. 2018.

(80) Demolice sporné budovy Transgasu dostala zelenou. *Lidové noviny*. 15. 1. 2019.

- (81) nuc. Stavební úřad souhlasí s demolicí Transgasu. *Mladá fronta DNES*. 15. 1. 2019.
- (82) Foto. *Právo*. 15. 1. 2019.
- (83) Fórum čtenářů iDnes.cz: Zajímavou budovu Transgasu nahradí uniformovaná šed'. *Mladá fronta DNES*. 19. 1. 2019.
- (84) MACHALICKÁ, Jana. A co zbouráme příště, Kotvu? *Lidové noviny*. 1. 2. 2019.
- (85) ČTK. Transgas se může bourat. *Právo*. 2. 2. 2019.
- (86) ČTK. Majitel začne s demontáží Transgasu. *Mladá fronta DNES*. 4. 2. 2019.
- (87) HB Reavis prodává Transgas i další budovy v Praze. *Hospodářské noviny*. 7. 2. 2019.
- (88) ČTK. Transgas je na prodej, přesto půjde k zemi. *Hospodářské noviny*. 7. 2. 2019.
- (89) ČTK, tri. Budovy Transgasu, které mají povolení k demolicí, jsou na prodej. *Právo*. 7. 2. 2019.
- (90) et. Začátek demolice Transgas už si vzal bagr. *Právo*. 15. 2. 2019.
- (91) ČTK. Začali bourat soubor budov Transgas. *Lidové noviny*. 16. 2. 2019.
- (92) NOVINKY.CZ. Foto. *Právo*. 16. 2. 2019.
- (93) ŠAFHAUSER, Roman. Transgas zmizí tiše a postupně. *Mladá fronta DNES*. 19. 2. 2019.
- (94) JANIŠ, Petr. Proti demolicí Transgasu se bude protestovat. *Právo*. 20. 2. 2019.
- (95) JANIŠ, Petr. Hlavní město chtělo koupit Transgas. *Právo*. 21. 2. 2019.

- (96) rsr, et. Protesty proti bourání Transgasu, Praha v budově chce úředníky. *Mladá fronta DNES*. 21. 2. 2019.
- (97) LUKEŠ, Zdeněk. Brutalismus – kam s ním? *Lidové noviny*. 2. 3. 2019.
- (98) KALINOVÁ KYZOUROVÁ, Ivana. Ohlédnutí za Transgasem. *Lidové noviny*. 4. 3. 2019.
- (99) BERNÁTH, Michal. Picassova květina unikne zkáze. *Lidové noviny*. 5. 3. 2019.
- (100) tri, ČTK. Demolice Transgasu začne na přelomu března a dubna. *Právo*. 20. 3. 2019.
- (101) Krátce. *Hospodářské noviny*. 20. 3. 2019.
- (102) MAREČKOVÁ, Martina. HB Reavis v Praze prodává i Transgas, je o něj velký zájem. *Hospodářské noviny*. 25. 3. 2019.
- (103) BERNÁTH, Michal. Kameny pro metro jsme sbírali u Vltavy. *Lidové noviny*. 10. 5. 2019.
- (104) MERTOVOÁ, Martina. Staré, nebo nové? *Právo*. 23. 5. 2019.
- (105) VÁCHAL, Adam. Zlaté časy jsou zpět. Kanceláře či hotely v Česku jdou na dračku. *Hospodářské noviny*. 28. 5. 2019.
- (106) VOKATÝ, Pavel. Hra s realitou uprostřed barokního paláce. *Lidové noviny*. 11. 6. 2019.
- (107) MAREČKOVÁ, Martina. Skanska postaví kancelářské centrum v pražských Radlicích. *Hospodářské noviny*. 18. 6. 2019.
- (108) ŠTĚTKA, Jan. Jak Češi přišli na Krymu o družbu. *Hospodářské noviny*. 8. 8. 2019.

(109) CAFOUREK, Tomáš a Martin PETŘÍČEK. Soudruh zavelel. A tak bylo. *Mladá fronta DNES*. 14. 9. 2019.

Teze diplomové práce

SOUPIS

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce									
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:									
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Galová Klára	Razítko podatelny: <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;"> Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd </td> </tr> <tr> <td>Došlo dne:</td> <td style="text-align: center;">22-05-2018 -1-</td> </tr> <tr> <td>Číslo:</td> <td style="text-align: center;">1630 Příloh:</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">(přílohy)</td> </tr> </table>	Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd		Došlo dne:	22-05-2018 -1-	Číslo:	1630 Příloh:	(přílohy)	
Univerzita Karlova Fakulta sociálních věd									
Došlo dne:	22-05-2018 -1-								
Číslo:	1630 Příloh:								
(přílohy)									
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2017									
E-mail diplomantky/diplomanta: klaragalova@seznam.cz									
Studijní obor/forma studia: Mediální studia, prezenční									
Předpokládaný název práce v češtině: Mediální reprezentace aktérů konfliktu o komplex Transgas									
Předpokládaný název práce v angličtině: Media representations of actors involved in the Transgas conflict									
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2012/2013) (diplomovou práci je možné odevzdat nejdříve po dvou semestrech od schválení tezí) I.S 2018/2019									
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Tématem práce je mediální reprezentace politického konfliktu, který se týká brutalistního komplexu Transgas v Praze. Téma brutalistní architektury do určité míry českou veřejnost rozděluje – podle některých jde o památku, které je potřeba chránit a kvůli kterým je nutné se angažovat, podle jiných jde o nevzhledný pozůstatek socialistické estetiky. Lidé můžou aktivně vyvíjet snahy o zvrácení politických rozhodnutí o podobě místa, kde žijí, a bojovat za zachování budov, které vnímají jako cenné. Pokud je odezva veřejnosti na dění ve městě (např. formou demonstrací) dostatečně velká, můžou se jí všimnout média a informovat o ní. Také spor ohledně Transgasu přitáhl pozornost českých médií. V posledních letech se v případě Transgasu diskutovalo zejména o jeho možném zbourání soukromým investorem a v této souvislosti s neudělením statusu kulturní památky. Podnět k prohlášení komplexu za kulturní památku podal v roce 2015 Klub Za starou Prahu. Ministerstvo kultury tomuto požadavku v roce 2016 nevyhovělo. To vyvolalo vlnu nevole jak ze strany veřejnosti, tak odborníků, čehož si všimla média. V roce 2017 zahájil ministr kultury přezkum neprohlášení komplexu za památku a budovám začala platit dočasná památková ochrana. Ta skončila ke konci roku 2017 se zastavením přezkumného řízení ze strany odstoupivšího ministra.									
Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků): Předpokládaným cílem práce je analyzovat, jak média referovala o konfliktu, který se týká zbourání či zachování brutalistního komplexu Transgas v Praze. Analýza se primárně zaměří na mediální konstrukci identit angažovaných aktérů, jejich zájmů a použitých taktik. V tomto ohledu si práce svou výzkumnou otázku klade tuto: Jak média konstruovala obraz aktérů konfliktu o komplex Transgas v období 2015-2018? Výběr analyzovaného korpusu bude zúžen na čtyři české celostátní seriózní tištěné deníky (MF Dnes, Lidové noviny, Hospořáské noviny, Právo). Články od začátku roku 2015 do poloviny roku 2018 budou získány pomocí monitorovací databáze tisku za využití klíčového slova "komplex/budovy Transgas". Získané články budou následně podrobeny kvalitativní analýze.									
Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu): Úvod Teoretická část – hlavní teoretická východiska (např. sociální a mediální konstrukce reality,									

<p>média a politický konflikt, média a aktivismus, média a architektura) Kontextuální část - historie kauzy Transgas, další kontroverzní brutalistní budovy v Česku, přiblížení cílových médií Metodologická část - cíl práce, výzkumné otázky, konstrukce výzkumného souboru, použitá metoda, limity výzkumu Analytická část - prezentace zjištění vzešlých z analýzy mediálních výstupů Diskuzní část - zasazení zjištění do širšího kontextu, propojení s teoretickými východisky Závěr Seznam literatury Přílohy</p>
<p>Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období): Soubor článků k analýze bude získán z celostátních mutací českých seriálních tištěných deníků (MF Dnes, Lidové noviny, Hospodářské noviny, Právo) prostřednictvím monitorovací databáze tisku za použití adekvátních klíčových slov. Zacíleno bude na texty, které vyšly od začátku roku 2015 do poloviny roku 2018.</p>
<p>Metody (techniky) zpracování materiálu: Metodou výzkumu bude kvalitativní analýza mediálních sdělení, konkrétně analýza diskurzu. V konečném bodě nepůjde o analýzu jednotlivých textů, ale o zkoumání celého souboru mediálních sdělení, které se podílejí na konstrukci významů a odrážejí mocenské uspořádání ve společnosti.</p>
<p>Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2-5 řádků):</p> <p>Beran, I. Nedatováno. "Transgas." [online]. Archivweb. Dostupné z: https://www.archivweb.cz/b/transgas-budovy-ustredniho-dispecniku-tranzitniho-plynovodu-federalniho-ministerstva-paliv-a-energetiky-a-svetove-odborove-federace. - Architektonický web přináší ucelené informace o komplexu Transgas. Autor popisuje okolnosti vzniku budovy, účely, ke kterým v minulosti sloužila, a detailně se zabývá technickým provedením.</p> <p>Bitušiková, A. 2015. "Urban Activism in Central and Eastern Europe: A Theoretical Framework." <i>Slovenský národopis (Slovak Ethnology)</i> 63 (4): 326 - 338. - Studie přináší přehled teoretických přístupů ke studiu urbánních hnutí a aktivismu. Tyto fenomény jsou zasazené do rámce občanské společnosti a společenských hnutí. Autorka se zaměřuje na specifika urbánního aktivismu v prostředí střední a východní Evropy.</p> <p>Cortle, S. 2006. <i>Mediatized Conflict: Developments in Media and Conflict Studies</i>. New York: Open University Press. - Kniha se zabývá tím, jak média referují o konfliktech ve společnosti, jak vybírají témata k pokrytí a jaké to má následky. Podle autora média konflikty pouze nepopisují, nýbrž se na nich aktivně podílejí.</p> <p>Hendl, J. 2005. <i>Kvalitativní výzkum</i>. Praha: Portál. - Kniha přináší přehled kvalitativních výzkumných metod a představuje jednotlivé etapy výzkumu. Z knihy bude částečně vycházet kapitola věnující se metodologii.</p> <p>Jacobsson, K. 2015. <i>Urban Grassroots Movements in Central and Eastern Europe</i>. Burlington: Ashgate. - Kniha se zabývá nárůstem společenských aktivit občanů v postsocialistických zemích střední a východní Evropy. Podle autorky jde o novou fázi rozvoje těchto občanských společností.</p> <p>Mould, O. 2017. <i>Brutalism Redux: Relational Monumentality and the Urban Politics of Brutalist</i></p>

<p>Architecture." <i>Antipode</i> 49 (3): 701 - 720.</p> <p>- Studie se zaměřuje na brutalistní estetiku, která se v posledních letech řeší stále větší popularitě. Kromě estetiky však autor představuje i koncept brutalistní etiky a politiky. Vše ilustruje na příkladu londýnských Robin Hood Gardens.</p> <p>Trampota, T., M. Vojtěchovská. 2010. <i>Metody výzkumu médií</i>. Praha: Portál.</p> <p>- Kniha shrnuje možné přístupy k analýze v oboru mediálních studií. Pro potřeby této diplomové práce bude podstatná kapitola zabývající se metodou analýzy diskurzu.</p> <p>Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhláжены na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)</p> <p>Jaroš, J. 2016. <i>Mediální obraz změn na Václavském náměstí v kontextu urbanismu a jejich architektonické kvality</i>. Diplomová práce. Praha: FSV UK.</p> <p>Juračková, S. 2013. <i>O architektuře a médiích</i>. Dizertační práce. Praha: FF UK.</p> <p>Kordovská, M. 2016. <i>Hotel Thermal a problém památkové ochrany staveb 2. poloviny 20. století</i>. Bakalářská práce. Praha: KTF UK.</p> <p>Orešgr, V. 2017. <i>Právo na město a územní plán</i>. Diplomová práce. Praha: FSV UK.</p> <p>Datum / Podpis studenta/ky 22.5.2018 </p>
--

<p>TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:</p> <p>Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:</p> <p>Případně doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:</p> <p>Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.</p> <p>Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.</p> <p>VOJTECHOVSKÁ LENKA 22.5.2018 </p> <p>Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga Datum / Podpis pedagožky/pedagoga</p>

<p>TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO V HARMONOGRAMU PŘÍSLUŠNÉHO AKADEMICKÉHO ROKU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNÝ FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO OBOU VÝTISKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE.</p> <p>TEZE SCHVÁLÍ GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU/OBORU.</p>
--